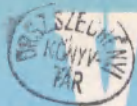

VAKOK VILÁGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ A
MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALANÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

XLIV. évfolyam
1983 * 10 szám

L. Braille

HEMITSCH
1893

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

Szövetségünk Központi Elnöksége 1983. augusztus 25-én ülést tartott. Jelen voltak: Dr. Bódi István főtítká, Csengeri József, Erhartné dr. Molnár Katalin, Gerdelics Ferenc, Dr. Hoól József, Pinviczki György, Szemerédi István, Dr. Szél Lajos elnökségi tagok, Lak István elnökségi póttag, valamint Váradi Péterné főelőadó.

Csengeri József alelnök megnyitotta a tanácskozást és javasolta, hogy a napirendi pontok megtárgyalása előtt kerüljön sor a bejelentések ismertetésére. Erre azért volt szükség, mert az elnökségi tagok közül szabadság miatt többen távol maradtak, továbbá néhányan bejelentették, hogy elfoglaltságuk miatt a tanácskozás második felében nem tudnak jelen lenni. A bejelentések között sok olyan fontos téma szerepelt, melyekhez az elnökség határozatképessége volt szükséges.

A javaslatot az elnökség tagjai elfogadták.

Elsőként Szemerédi István párttitkár elmondotta, hogy felettes szervüktől, az Egészségügyi Minisztériumtól olyan értelmű levelet kaptunk, amely módot ad a szövetség hivatali munkájának átszervezésére és az önállóság növelésére. Kérte, hogy a levelet ismertessék.

Váradi Péterné főelőadó olvasta fel a levelet. Szemerédi István hozzáfűzte, hogy első lépésként — a társadalmi szervekkel egyetértésben — Dr. Bódi István főtítkárt osztályvezetői kulcsszámból hivatalvezetőibe sorolták át. A munka előkészítését és lebonyolítását Dr. Jáksó László elnök irányította.

Az elnökség a fentieket tudomásul vette.

A főtítkárt bejelentette, hogy 1984. áprilisában reliefkonferenciát tartanak az NDK-ban. A magyar szövetség képviselőit is várják.

Az elnökség úgy határozott, hogy

a résztvevő személyekre később tesznek javaslatot.

Meghívás érkezett az egyesült államokbeli Hartfordból, ahol egy iskolát szeretnének megismertetni velünk. A meghívást elfogadtuk. A látogatásra — kölcsönös megállapodás alapján — egy későbbi időpontban kerül sor. Meghívás érkezett továbbá a Karkó Szövetkezet-től, a csehszlovákiai Usti nad Labem-ből, képviselőik jártak már Magyarországon. Rövid látogatást tettek szövetségünkben és felkeresték a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó vállalatot is. A cseh szövetkezet termékszerkezetének profilja hasonlít a mi vállalatunkéhoz. A meghívásnak 1985-ben lehetne eleget tenni.

Budapesti és Pest megyei Szervezetünk Érdi Körzeti Csoportjának vezetője, Szabó János ellen fegyelmi tárgyalást folytattunk le. Javasolta a főtítkárt, hogy az elnökség hallgassa meg a fegyelmi határozatot, amely jogerőre emelkedett, mert fellebbezés nem érkezett.

A látáskárosult zeneszerzők III. Nemzetközi Versenyét rendezik Csehszlovákiában. Az elnökség úgy határozott, hogy javaslatára a Zenei Szakosztály kapja meg a lehetőséget.

Tájékoztatta a főtítkárt az elnökséget Dr. Csikány Csaba írásáról: a Mozgáskorlátozottak Egyesületei Országos Szövetségének elnöke az 1983. áprilisában történt megbeszélések alapján dolgozta ki javaslatát a szövetségek együttműködésére. A javaslatokat Váradi Péterné főelőadó olvasta fel.

Az elnökség megvitatta a javaslatokat és úgy határozott, hogy a főtítkárt Dr. Csikány Csaba munkáját írásban jutassa el az elnökségi tagoknak, hogy azt mindenki alaposan megismerje és a szeptemberi ülésen újra tárgyalhassa.

Csengeri József alelnök a testülettel közölte, hogy nem tud részt

venni, az előző számunkban már említett, bécsi konferencián, mert a költségek rendkívül magasak.

A főtítkárt bejelentette, hogy a nagyváradi kutyaképző iskolából meghívás érkezett október elsejére. A programra öt magyar szakember látogatását várják, a résztvevőket csak az útiköltség terhel.

Dr. Bódi István csak három fő részvételét javasolta a testület azonban két fő részvételét hagyta jóvá, azzal a feltétellel, hogy a személyekre Daru Geróné osztályvezetőhelyettes tegyen javaslatot.

A bejelentések után került sor a napirendi pontok megtárgyalására.

Az első napirendi pont előadója e sorok írója volt, aki beszámolt az Oktatási Bizottság munkájáról. Bevezetőjében hangsúlyozta, hogy a bizottság munkája nagyon jó. Sok segítséget kap azoktól a pedagógusoktól, akik a Vakok Általános Iskolájában és Nevelőotthonában dolgoznak és módjukban áll a tanulók előmenetelét figyelemmel kísérni. A testület első értekezletét a Rehabilitációs Bizottsággal közösen tartotta, teljesítve ezzel az elnökségnek egy korábbi határozatát. A közös értekezlet jónak bizonyult, hiszen az oktatás és a foglalkoztatás szoros összefüggésben van, mindkét bizottságnak bőven vannak tennivalói. A következő értekezleten a tanév lezárásával foglalkozva megállapították, hogy a tanulók egy része középiskolai tanulásra vállalkozott és csak csekély létszámban kerültek a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalathoz. Többen a telefonalközpont-kezelést sajátítják el, mert ilyen munkakörben kívánnak elhelyezkedni. Tíz gyógymasször is végzett ebben a tanévben, elhelyezésük folyamatban van; a következő tanévre 11 tanulót vettünk fel.

Az Oktatási Bizottság foglalkozott a pályalkalmassági vizsgálatok rendszerének esetleges megváltoztatásával, a zongora-hangolók problémáival és más fontos kérdésekkel. A testület a beszámolót megvitatta és elfogadta.

A következő napirendi pont elő-

adója is e cikk szerzője volt. Tájékoztatójában elmondta, hogy a megyei szervezetek taggyűléseit előkészítették, a tennivalókról a szakmai csoport körlevelet adott ki a megyei szervezetek titkárainak, melyet Váradai Péterné olvasott fel. Az elhangzottakat a Központi Elnökség elfogadta. Ezután az elnökségi tagoknak kiosztották az írásban elkészített taggyűlési eseménynaptárt, azért hogy, ha az elnökségi tagok közül valaki valamelyik taggyűlésen részt kíván venni, mindenkinek legyen módja időben jelezni, melyik találkozón kíván jelen lenni.

A negyedik napirendi pont elő-

adója Dr. Bódi István volt, aki tájékoztatta az elnökséget Peskó György karnagy és a Homérosz Kórus között felmerült problémákról. Bejelentette, hogy Peskó György orgonaművész lemondott az ének- kar vezetéséről. A szövetség Varró

Attila zenetanárt kérte fel a kórus további irányítására.

A Központi Elnökség a tájékoztatót elfogadta.

A tanácskozás Csengeri József zárszavával ért véget.

Szemerédi István

Kulturális események szövetségünk székházában

November 3-án, csütörtökön délután 5 órakor tartjuk november 7. ünnepségünket, az ezt követő műsorban közreműködik a szövetség zenekara, Zsolnay Ágoston vezetésével. Fellépnek versmondóink és komoly zenét játszó szólistáink.

*

November 13-án Braille írás—olvasás versenyt tartunk. A vasárnap délelőtt 10 órakor kezdődő vetélkedő országos.

*

November 19-én, szombaton délután 4 órakor a szövetség zenekara és szólistáink műsort adnak. (Művészeti vezető Zsolnay Ágoston.) A programban Németh Tamás zongoraművész is szerepel.

Belépődíj felnőtteknek 20,— Ft, diákoknak és gyermekeknek 10,— Ft.

*

November 20-án, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel a zenei szakosztály szervezésében könnyűzenei együttesek és szólisták részvételével zenei versenyt rendezünk. A versenyre vidékről érkező nevezéseket is várunk.

Olvasóink figyelmébe

Ezúton tájékoztatjuk a tagtársakat, hogy kiadványaink önköltségének növekedése miatt szükségessé vált az évtizedekkel korábban megállapított előfizetési díjak emelése. A szövetség központi elnöksége folyó év májusában tartott ülésén az új előfizetési díjakról határozott azzal a meghagyással, hogy a megyei szervezetek taggyűlésein beszámolóikban a titkárok erről a jelenlévőket szóban is tájékoztassák. Az új előfizetési díjakat az alábbiakban közöljük:

1. Vakok Világa síkirású változat	évi 60 Ft,
félévre 30 Ft.
2. Vakok Világa pontírasú változat	évi 20 Ft,
félévre 10 Ft.
3. Irodalmi Értesítő	évi 22 Ft.
4. Rádió Műsor	évi 50 Ft,
félévre 25 Ft.
5. Zenei Értesítő	évi 26 Ft.
6. Sakkiskola	évi 18 Ft.
7. Gyógymasszőr	évi 10 Ft.

Kiadványaink önköltség-növekedését túlnyomó részt a papírárak emelkedése okozta. Központi elnökségünk úgy határozott, hogy 1984. január 1-től a jelenleg árusított írópapírok eladási árát is emeljük a következők szerint:

1. A jelenleg 30 fillérért árusított levelezőlap katon új ára 50 fillér lesz.
2. A nyomtatott papír laponkénti ára a jelenlegi 42 fillérről 80 fillérré változik.

Tagtársaink megértését kérjük.

Nyomatékosan felhívjuk vidéki tagjaink figyelmét, hogy az 1984-re szóló előfizetési díjakat a tagdíjakkal együtt 1983. november 25-ig juttassák el a területileg illetékes megyei szervezethez.

*Dr. Bódi István
főtitkár*

Megyei szervezeteink életéből

TUDÓSÍTÁS SOMOGY MEGYÉBŐL

Megyei szervezetünk Siófoki Körzeti Csoportja 1983. június 21-én tartotta vezetőség és megyei küldöttválasztó taggyűlését Siófokon. A taggyűlést Gerdelics Ferenc szövetségünk központjának főelőadója nyitotta meg és üdvözölte a megjelenteket. Az eseményen részt vettek szövetségünk központjának küldöttei, megyei szervezetünk vezetői, valamint a tanácsi és társadalmi szervek képviselői. A taggyűlésen a Siófoki II. számú általános Iskola tanulói énekszámokkal és szavaltókkal szerepeltek.

Ezután Szemerédi István, szövetségünk párttitkára, szakmai csoportvezető aktuális politikai kérdésekről tartott előadást.

Majd dr. Bódi István szövetségünk főtitkára mondott ünnepi beszédet. Szólt a szervezeti élet fejlődéséről, a választás fontosságáról, a megyei szervezetek és a körzeti csoportok működéséről. Továbbá ismertette folyóirataink előfizetési díjának várható emelését és a tagsági díjak növekedését.

Ezt követően Forró Józsefnek, megyei szervezetünk titkárának beszámolója következett. Beszélt a körzeti csoportok munkájáról, a feladatokról és a segédeszköz-akcióról. Majd hozzászólások következtek.

Ezután került sor a választásokra. A Siófoki Körzeti Csoport elnökévé Horváth Gyula balantonföldvári, vezetőségi tagjaivá Vári Ferenc szántódi és Kiss Béla zamárdi lakost választották. A taggyűlés ezután választotta meg a megyei küldötteket is.

A választások után az új vezetőség nevében Horváth Gyula köszönte meg a bizalmat. A taggyűlés az elnök zárszavával ért véget.

Csik Lajos

CSONGRÁD MEGYEIEK KIRÁNDULÁSA A DUNA-KANYARBAN

A vakok és gyengénlátók Csongrád megyei szervezetének Hódmezővásárhelyi, Makói, Szentesi és Szegedi Körzeti Csoportja 1983. július 9–10-én kétnapos kirándulást szervezett a Duna-kanyarba. A Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat autóbuszát Nevada Sándor vezette, aki kiváló gépkocsivezetőnek bizonyult.

Levelükből idézünk: „Szegedről Kiskunfélegyházán, Kecskeméten, Budapesten keresztül érkeztek meg Szentendrére. Ott megleltük a Szabadtéri Néprajzi Múzeumot és Kovács Margit kerámikus gyűjteményét. Szentendrén még néhány rendezvényt is megnéztünk. Innen az út Esztergomba vezetett, ahol először a bazilikát néztük meg. Majd az esztergomi királyi várban jártunk. Ezután a Keresztény Múzeum kincseiben gyönyörködtünk.

Visszafelé jövet Budapesten a Magyar Nemzeti Múzeumban tettünk látogatást. Megtekintettük a koronázási jelvényeket, a nemrég restaurált és kiállított kornázási palástot. Megnéztük még a kőzet- és ásványtani, s az Afrika élővilága című kiállításokat.

A kirándulás sikeréhez nagyban hozzájárult dr. Roziál László, aki már több alkalommal vezette a szervezet kirándulásait és munkáját mindig kiválóan látta el. Jó hangulatban értünk meg erről a szép országjárásról. Végezetül megköszönjük Suti Lajosnak, a Csongrád megyei szervezet titkárának, az idegenvezetőnek és valamennyi segítőnek ezt a felejthetetlenül szép kirándulást.”

Rácz Sándor

SZEGEDI MŰVÉSZEK ELŐADÁSA MAKÓN

1983. július 16-án, szombaton este Makón, a József Attila Művelődési Központ és Úttörőház épületének dísztermében a Szegedi Nemzeti Színház opera társulatának néhány tagja tartott előadást. Az est műsorán két vígopera szerepelt. Bemutatták: Mozart, L'oca del Cairo és Offenbach, A házi koncert című művét. A művészek kiváló produkciói nagy közönségsikert arattak. A főbb szerepekben Farkas Katalint, Vajda Júliát, Bárdi Sándort és Szilágyi Bélát hallhatta a hálás közönség. Zongorán kísért Kovács Kornélia, akinek művészi játéka nagyban hozzájárult az osztatlan sikerhez.

Szép példája nyilvánult meg az emberi segítőkészségnek akkor, amikor az est szereplői és rendezői a műsor bevételét a mozgássérültek, a vakok és gyengénlátók makói klubjai részére ajánlották fel.

Ezúton is köszönetet mondunk valamennyi művésznek és a makói kulturális intézmény vezetőségének és dolgozóinak, akik mindannyian hozzájárultak a szép és felejthetetlen művészi előadás sikeréhez.

Rácz Sándor

ÉVES BESZÁMOLÓT TARTOTTAK

(Megjelent a Heves megyei Népszó 1983. augusztus 22-i számában.)

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Heves megyei Szervezetének Gyöngyösi Körzeti Csoportja 1983. augusztus 13-án, a művelődési házban tartotta meg évi taggyűlését.

A gyűlést Hanuszka József, a megyei szervezet titkára nyitotta meg, majd rövid bel- és külpolitikai tájékoztató hangzott el az MSZMP városi bizottsága egyik képviselőjének előadásában. Ezután

beszámoló következett a körzeti csoport vezetőségének egy évi munkájáról, amelyet Borbély Lajosné, a csoport elnöke ismertetett. Mind a politikai, mind a szervezeti munkákkal kapcsolatos előadásokat a jelenlevők látható nagy tetszéssel fogadták.

A részletes tájékoztatás után hozzászólások következtek, amelyek során többen elmondták egyéni, illetőleg közös problémáikat és javasolataikat.

Megemlíthető még, hogy a hivatalos aktusok után egy kis szóra-kozáásra is sor került. A csoport néhány tagja régi, kedvelt ének-számokat adott elő zongorakíséret-tel, a megjelentek igen nagy tet-szésére.

Dávid József
Gyöngyös

HOGY TALPRA ÁLLHATTAM...

(Megjelent a CSALÁDI LAP 1983.
augusztusi számában.)

1980-ban kezdte meg munkáját Budapesten a Vakok Elemi Reha-bilitációs Csoportja, melynek tagjai létrehozták a Felnőttkori Látássérültek Baráti Körét. A baráti kör célja felkutatni azokat a felnőtt látássérülteket, akik — ha részt vennének a VERCS munkájában — könnyebben tudnának beilleszkedni a társadalomba.

Az alábbi levelet egy olvasónktól kaptuk:

„1976-ban vesztettem el a jobb szememet, majd 1979 decemberében vakultam meg teljesen. Noha nyomban beléptem a Vakok és Gyengénlátók Szövetségébe, csak a Családi Lap 1981. áprilisi számából értesültem a VERCS-ről és jutot-tam el a Május 1. út 21. szám alatti tanfolyamra. A tanfolyamot 1981 decemberében végeztem el.

A VERCS-nek köszönhetem, hogy talpra állhattam, azaz saját laká-somban önállóan élhetek, ellátha-tom, tisztán tarthatom magam.

Megtanultam étkezni, cipőt tisztí-tani, rántottát készíteni, elgurult tárgyakat megkeresni. A VERCS-ben talákoztam dr. Máthé Róbert belgyógyász pszichiáterrel. Huszon-nyolc éve vagyok cukorbeteg, tizen-két éve a svéd Helios automata

fecskendőt használom. Megvakulá-som óta az inzulinózást egyedül nem végezhettem. Dr. Máthé Ró-bert hangjelzéses fecskendővé ala-kította át belövő készülékemet, és most már önállóan inzulinozhatok.

Tisztelettel: Machalek István

A központ nem felel

- ELFECSÉRELT PERCEK ÉS MILLIÓK
- FIGYELMETLEN TELEFONISTÁK

(Megjelent a MAGYARORSZÁG
című folyóirat XX. évfolyamának
1983. augusztus 14. számában.)

„Halló kivel beszéllek?” „Hát ki-vel akar beszélni?” „Én X. Y.-nal, de ott ki van?” „Maga kicsoda?” Példa arra — egy a sok közül —, hogyan nem szabad telefonálni. Mi-re a nevek és a szándékok tisztá-zódnak, mennek a drága másod-percek. A foglalt vonalra már min-den bizonnyal várnak, esetleg töb-ben is, sürgős, fontos ügyekben, nem kizárt, hogy más városból, külföldről, a tengeren túlról.

Az idő — pénz. Egy angol szak-cikk szerint a 9 milliónál is több brit előfizető által „elkövetett” si-kertelen, vagy szükségtelen hívá-sok — a kívánt fél foglalt, torló-dás, az előfizető részéről is tárcsáz-ható hívás bejelentése, tudakozódás olyan adatok iránt, melyek a tele-fonkönyvben is szerepelnek stb. — költségei évi 30 millió fontra rú-gnak. Lapunkban néhány éve meg-írtuk: nálunk évente mintegy két-milliárd várakozással töltött perc pereg le a meddő időt mérő ho-mokórán, és minden egyes percnak a rezsivel együtt, legkevesebb, egy forint az ára (Pammer János, a posta vezérigazgatóság ügyosztály-vezetője: „Nem hinném, hogy messze járok az igazságtól, amikor úgy vélem, egy kicsivel elfogadha-tóbb morál esetén egy budapesti nagy telefonközpontra elegendő

pénzt takaríthatnánk meg az or-szágnak. A most épülő, új Krisztina központ csaknem kétmilliárd forint-ba kerül majd.”)

FELE MELLÉKÁLLOMÁS

A helyi beszélgetés kis híján, egymilliárd, a városközi csaknem számillió évente. Kétségtelen vi-szont: az előfizetőt nem az érdekli, hogy a forgalom milyen központo-kon, hálózaton bonyolódik le, ha-nem az, hogy azonnal és azzal be-szélhessen, akivel szeretne. S, ha a fejlesztés anyagi és szemléleti okokból csigalassú is, a telefónia emberi tényezőit illetően még „sok a tartalékunk”.

Itt vannak például a vállalati al-központok. Az összeforgalom fele-részen ezeken bonyolódik, az 1 340 000 beszélőhely fele mellék-állomás. Az országban mintegy 12 000 alközpont működik, ebből 3 300 Budapesten. Ha mindegyikhez csak egy kezelőt számítunk, akkor is nyilvánvaló, hogy a távbeszélő forgalom nagy mértékben az ő munkájukon, magatartásukon is múlik.

Az alközpontok hazánkban — szemben több európai ország gya-korlatával — nem a Posta, hanem az illető intézmény, vállalat alkal-mazásában állnak. Tisztelet a szép számú kivételnek, a válogatásnál nagyobb gondot is fordíthatnának arra, hogy a fontos, felelősségteljes

és idegeket próbáló munkakört rátermett emberekkel töltsék be. Mindannyiunk mindennapos negatív élménye, hogy a hívott közület központi száma percekig csak csöngéssel vizsgáztatja türelmünket. Vagy az, hogy a kért mellékálomásra kiadva, ugyancsak hosszan hagynak „lógni a vonalon”, ahelyett, hogy gyorsan visszajelentkezzenek: foglalt, netán nem veszik föl, kérünk-e más valakit.

LEBECSUŁT MUNKAKÖR

A posta próbahívásokkal vizsgálja az alközpontkezelők munkáját. Nézik a jelentkezés és a visszajelzés gyorsaságát, értékelik a magatartást. Sok ok nincsen az elégedettségre: megfelelő színvonalon az alközpontoknak mindössze 55–60 százaléka tesz eleget feladatának. (Pedig az értékelők nem szigorúak: a 30 másodpercen belüli bejelentkezést már elfogadhatónak ítélik. Nemzetközi viszonylatban a 10 másodpercet fogadják el. Franciaországban még a csúcsidőszakokban is a bejövő hívások 80 százalékánál tartják ezt a sebességet. Angliában két ízben még elnézik, de harmadszor már nem késlekedhet — az utcára kerül az alközpont kezelője. Az NSZK-ban 6 másodperc a norma. A szűrőpróbák során az is kiderült, hogy az alközpontkezelők a beérkező hívásokkal szemben általában a vállalat kifelé irányuló forgalmát részesítik előnybe. Mivel majdnem mindenhol így tesznek, hiába kapunk vonalat és tárcsázzuk a kívánt számot, ha a másik végén, az onnan induló hívások miatt úgyszólván megvárakoztatnak. Ugyanígy okokból természetesen a belföldi, sőt a külföldi távhívások is hosszasan várakoznak bebocsátásra.

Mentségek, valós nehézségek persze szép számmal akadnak. A vállalatok jó része nem érzi, nem akarja tudni: mennyire fontos az alközpontkezelők munkája. Nem gondoskodnak a megfelelő létszámról, túlterheltek, más munkákkal — portási teendők, ebédjegyek intézé-

se, telegépek, fénymásolók kezelése — bízzák meg őket. Igaz, lehet: ha az igazgatók, főosztályvezetők nem a saját közvetlen vonalukon, titkárnői segédlettel telefonálnának, talán a vállalati alközpontokra is nagyobb gondot fordítanának.

Bizonytalán így lenne ez a távhívások dolgával. Egyik oldalon ott áll a nehéz milliárdokért kiépülő automata hálózat, a másik oldalon meg a tény: a közületek egyre-másra kérik kizárásukat ebből a lehetőségből. Eddig mintegy 30 000 állomást zártak ki a távhívásból, ezek jó része budapesti. Sok a magánbeszélgetés, külföldre is, mondják. A postai szakemberek szerint ez rosszul értelmezett takarékoság. Nencsak a népgazdaságnak, hanem az érdekelt vállalatnak is ráfizetéses, ha lassabban jönnek létre az összeköttetések. A posta — kérésre — egy-egy állomás forgalmát, azt, hogy hová irányult a hívás, hajszálpontosan ellenőrizni képes. Megtudható mindez természetesen a beszélgetések tartalmának ismerete nélkül. Ez alapján a „házi kálózokat” leleplezhetnék és büntethetnék, a vállalatok mégis menekülnek a távhívástól. Vidéki, külföldi beszélgetéseiket pedig az egyáltalán nem túlfizetett, de annál inkább túlterhelt alközpontkezelőkre bízzák. Ezt is látni kell, amikor a 30 másodpercről beszélünk.

A posta többféleképpen próbál segíteni az alközpontbetegségeken. Esetleg a jól dolgozó kezelők megjutalmazását javasolja a vállalatoknak. Fontosabb ennél, hogy rendszeresen tart tanfolyamokat, ahol az új technikai ismereteken, fogásokon túl, a pontos és figyelmes munkához szükséges tanácsokkal is szolgálnak. Igen fontos, hogy a központos talpraesett legyen, rugalmas, fejlessze az emlékezőtehetségét, azt a képességét, hogy ha kell, egyszerre többfelé is figyeljen. Ismerje a belső szervezeti fölépítést, sok információval és nagy helyismerettel rendelkezék. Állandóan benne kell élnie a vállalat vérkeringésében, adott esetben azt is tudni, hogy

egyik-másik fontos vezető elutazott vagy szabadságon van, s ki a helyettese.

Tanulnivalónk persze mindannyiunknak volna. Érdekes ellentmondás: amilyen mértékben előre halad az egész világot átfogó távközlő gépezet, az automatizálás kiépítése, olyan mértékben nő az emberi tényező szerepe a telefonálásban. Régen szakképzett postai dolgozók segítettek, ma már egyre inkább maguk, a képzetlen kezelők milliói tárcsáznak akár az óceánon túlra. Nemzetközi tapasztalat, hogy baj van azzal a „csináld magad”-dal. Nehezen barátkozunk a különféle tárcsahangokkal, ország- és körzetszámokkal, a sokszor 12–13 számjegy letárcsázásakor gyakorta hibázunk. Legutóbb az egyik újvidéki crosbár központ bekapcsolásakor külön végig kellett járni és felvilágosítani a közületi előfizetőket; sokuk továbbra is a kisasszony jelentkezését várta. Egy igazgató pedig nemrég panaszt tett a postánál, hogy az ő vonaláról nem lehet külföldet hívni. Kiderült, beteg volt a titkárnője, ő maga a 06-tal próbálkozott — természetesen hiába.

KEVÉS HAGYOMÁNY

Mindenütt a világon igyekeznek oktatni, tájékoztatni az előfizetőket, a gyerekeket pedig az iskolában tanítják a telefon használatára. Észszerűsítik a telefonkönyveket, speciális kiadványokat jelentetnek meg, melyekben a tárcsázási tudnivalók közérthetően szerepelnek. Miután országoként akadnak eltérések, arra törekednek, hogy a hívási műveleteket, amennyire lehet, egységesítsék.

— Nálunk, mivel az automatizálás hagyományai még hiányoznak, a lakosság tekintélyes része fél a telefonálástól. Sok a hiba, a meddő hívások felesleges és drága terhet jelentenek a nemzetközi és a hazai hálózatnak. Várunk. Rosszabb esetben vonalra, jobb esetben foglalt vonalra. A Posta próbahívásokat vé-

gez, az előfizető hívásokkal próbálkozik. Telefonálási kultúránkhoz pedig — nem vitás — a működő telefon is hiányzik.

Münz András

*

SZERKESZTŐI MEGJEGYZÉS

Ismeretes, hogy hazánkban mintegy ezer látássérült telefonkezelő dolgozik. Közülük sokan „Kiváló Dolgozó” kitüntetést kaptak. A válsalutok szeretik a vak és gyengénlátó telefonalközpont-kezelőket, akik felelősségteljes munkájukat nemcsak pontosan, hanem az átlagosnál sok esetben gyorsabban is végzik. Telefonosaink nagy része is elégedett munkahelyével, ezt bizonyítja, hogy sokan akár 15—20 évet is eltöltenek egy helyen.

A VILÁGON IS ELSŐK KÖZÖTT ÉPÜLT

Séta az illatok csendes kertjében

(Megjelent a FŐVÁROSI KÖZMŰ c. folyóirat 1983. augusztus 5-i számában.)

Van Budapestnek egy különleges gyönyörű parkja, amiről az átlagemberek zöme nem tud: a Vakok és Gyengénlátók Szövetségének városligeti pihenőkertje. 1972-ben készült, a Kertészeti Vállalat mérnökének, Csorba Veronika terve alapján. Nemcsak Magyarországon, de a szocialista országokban is ez volt az első ilyen létesítmény. A több, mint egy évtizeddel korábbi elképzeléseket az idő azóta igazolta: használói körében a park egyre népszerűbb.

Tegyük most — gondolatban közösen egy sétát, nézzük meg, mi-
ben különbözik a Városligetnek ez a része a többitől. Az első kérdést fölveti már maga a kerítés, ami-

nek bejáratán tábla jelzi, hogy mögötte a szövetség kertje található és csak szövetségi tagok léphetnek be. Amikor a kert épült, vita folyt arról, hogy el legyen-e kerítve, hiszen egyébként a szövetség is ellenzi tagjai megkülönböztetését, a „rezervátum-helyzetet.” Ám, ha egyéb parkjaink állapotára gondolunk, könnyű megérteni azoknak az érveit, akik a kerítés mellett döntöttek, hiszen itt például egy eldobott sörsüveg nem bosszantóan csúnya látvány, hanem komoly balesetveszélyt jelent.

Márpedig sétálni, jó levegőn pár órát a szabadban eltölteni: ez mindenkinek alapvető igénye, szükséglete. De míg a többi ember a jó levegő mellett elsősorban a látványt élvezi, itt arról kellett gondoskodni, hogy a pihenést változatos hang, illat- és tapintáshatások gazdagítsák.

Rögtön a bejárat mellett van egy vörös márványasztal, tetején Braille-írású térképpel, ami részletesen ismerteti a kerítésen belüli világot minden apró mozzanatát. A bejáratnál szembeni kis tér közepén egyszerű, korláttal körülvett kis csobogó: egyrészt kellemes hangélmény, másrészt tájékozódási pont. Innen sugár irányban indulnak ki a sétautak, amelyek egyre nagyobb átmérőjű, koncentrikus kör alakú utakat metszenek. A metszéspontokat, elágazásokat az aszfaltozott járdákon 70 centiméteres kockaköböl kirakott szakaszok jelzik.

A bejáratnál átellenes oldalon kis medence, egy érdekes — sajnos, elég régóta nem működő — akusztikai kúttal. Körben az utak mentén kényelmes padok, egy árnyékos, kellemes részen sakkasztalok. Egy másik helyen minijátszóter, hinta nélkül. Az utak mellett 70 centiméter magas alapra ültetett virágágyak. Beültetésüknél alapvető szempont mindig, hogy kora tavasztól késő őszig lehetőleg minél többféle eltérő illatú növény kerüljön egymás mellé: a látványos, de nem illatos virágok helyét így foglalhatja itt el például a parkjainkban egyébként nem található sze-

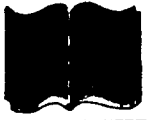
rény külsejű rozmarin. A fák, bokrok között sok a különböző levelű, tehát eltérő tapintású és illatú örökzöld.

A parkot egyébként Csorba Veronikának sikerült úgy megterveznie, hogy a régi faállomány teljes egészében megmaradjon. A fák, virágok nevét eredetileg kis Braille-írású táblákon tüntették fel: ezek zöme ma már igencsak megérett arra, hogy felújítsák.

A szövetség képviselői, Seres Gáborné előadó és Gerdelics Ferenc főelőadó elmondták, hogy a park helyének kiválasztásánál nagyon sok különböző szempontot kellett figyelembe venni. A legfontosabb a csönd és a jó megközelítési lehetőség volt. Így végül kompromisszum született: a ligetnek ez a része már viszonylag mentes az autóforgalom zajától, de még mind a szövetségből, mind a Vakok Állami Intézetéből és Általános iskolájából elég könnyen elérhető: a parkkal egyidőben ezektől az intézményektől járda épült a bejáratig.

A pihenőkert kialakításánál alkalmazott ötletek, elképzelések hosszú távon is alapvetően jónak bizonyultak. Ma már úgy tűnik, hogy lehetne esetleg több társasjáték-lehetőség is, de ezen később is lehet még segíteni. Most azzal próbálkoznak, hogyan lehetne nyári hétvégékre valamilyen térzene-, vagy koncertlehetőséget teremteni itt. Sajnos az indulás nem sikerült: az első tervezett hangversenyt elmosta egy zápor.

Egyetlen visszatérő gond a parkkal kapcsolatban a parkőr, azaz a nyitvatartási idő biztosítása. A FŐKERT parkfenntartási főosztályának munkaerőhelyzetét ismerve, ez nem is kis probléma. Ha arra gondolunk, hogy a nyári kánikulai napokban még késő este is alig akad üres hely, mondjuk, a Dunaparti padokon, székeken, akkor bizony korainak tűnik a 18 órai zárás. Szerencsére most úgy néz ki, hogy talán el tudja vállalni az egyik szövetségi tag ezt az állást, amivel esetleg a hétvégi nyitvatartás is kedvezőbben alakulhat majd.

SZÉP ZOLTÁN

VAK KÖLTŐK VERSEI

ALLHATATOSSÁG

*Az évek elszállnak,
de múlásukkal a tűznek
nem szabad kihamvadnia
— tűnődik apja végakarátán,
igazítva a parázsló boksát —
a néhai szénégető fia.*

*

A PÓRUL JÁRT AKTIVISTA

*Ő volt a társaság lelke.
Számmonkért, tréfált, indítványozott.
Tévedés, mulasztás nála
ki volt zárva,
előre mindent beprogramozott.
Csak koporsóját
nem kísérte senki.
tegnap még élt,
s már el volna feledve?!...
Ó, nem! E hiba csak őt terhell.
időzavarba került,
mivel meghalt
így saját temetését
nem tudta megszervezni.*

*

TEMPÓ

*Semerre sietősek
egerek,
tapintatos álmuak,
nyulak
Rágódunk előre
káposztában, sajtban.
a Valamiért.
És újból káposzta és sajt van.
Vajon a macskák,
szert tesznek-e előnyre?
S a szélesebb vadászek?
Hozzájuk képest a kövérek,
a renyhék
mire jutnak, például a medvék?*

FELHÍVÁS ÍRÁS—OLVASÁS VERSENYRE

Felhívjuk az érdeklődők figyelmét, hogy 1983. november 13-án, vasárnap délelőtt 10 órakor budapesti székházunkban (XIV. ker. Május 1. út 47.) Braille-írás—olvasás versenyt tartunk.

Jelentkezhet bárki, aki a pontírást, -olvasást ismeri.

A versenyzők egy irodalmi mű részletét diktálás útján írják le, valamint egy másik irodalmi mű pontírású kiadványából olvasnak el egy részletet, minél rövidebb idő alatt, minél kevesebb hibával. A háromtagú zsüri személyi összetételéről később születik döntés. A helyezettnek díjazására szövetségünk összesen 2400 Ft-ot bocsátott rendelkezésünkre.

Szeretettel várjuk versenyzőinket, akik írásban vagy személyesen jelentkezhetnek szövetségünk kulturális főelőadójánál.

Reméljük, megfelelő számú jelentkező jelenti be részvételi szándékát, különösen a vidéki tagjainkra gondolunk, akik számára hidegtál formájában ebédet biztosítunk.

Kérjük mihamarabb jelentkezésüket.

Kultúros

A B L A K

150 ÉVES

a „Perkins” vakok iskolája

A „Perkins” Vakok Iskolája, a vakok tanintézetének egyik legismertebbike, amely nagy hatással volt a tiflopedagógia fejlődésére, 1982-ben ünnepelte fennállásának 150. évfordulóját.

Függetlenül attól, hogy a vakok oktatása az USA-ban, Európával összehasonlítva, csak majd fél évszázados késéssel indul meg, fejlődésére a gyorsaság, a hatékonyság, az addigi tiflopedagógia néhány fogyatékoságának kiküszöbölése és egy sor új ötlet a jellemző.

1826-ban egy amerikai orvostanhallgató, John Fisher, visszatér Bostonba, hogy gyakornokoskodjon. Megismerkedvén Párizsban a Vakok Nemzeti Intézetének munkájával és Valentin Haüy elképzeléseivel, ismerteti baráti körében azt az elképzelését, hogy jó lenne hasonló tanintézetet szervezni Bostonban is. 1829-ben meg is alapítja a „Vakok Oktatásának Testületét”, amely anyagi segítségért fordul a társadalomhoz. A 39 alapító tag között olyan nevek szerepelnek,

mint Thomas Perkins kereskedő, William Prescott vak történész, a Horndike család és mások. Amikor Fisher megismerkedik Samuel Howe-val (a görög szabadságharc résztvevőjével), aki katonarvos volt, benne látja a vakoktatás ügyének legmegfelelőbb emberét. Howe több európai vakok intézetének munkáját tanulmányozza és előadást tart a testületnek, amelyben nemcsak a különböző intézetekben szerzett tapasztalatait mondja el, hanem előáll saját, nagyon eredeti elképzeléseivel is. Lelkesedik az európai hagyományokért és az ott elért eredményekért, ugyanakkor nem tartja magát vissza a hiányosságok helyénvaló bírálatától sem, hogy az amerikai gyakorlatban azok már ne fordulhassanak elő. Magától értetődik, hogy senki sem kételkedik Howe igaz emberszeretében, lelkesedésében és jó szándékában, de a kezdeményező nem képes a maga valójában átlátni a burzsoá rendszer jellegét, hogy megérthetné, a szociális akadályok az USA-ban is meg fognak jelenni a vakok útjában. Howe leszögezi, hogy Franciaországban 300 vak közül csak egy részesül oktatásban. Élesen bírálja a nem megfelelő tanterveket, a nem célravezető segédeszközök használatát és az életre való felkészítés hiányosságait az európai vakok tanintézeteiben, amikor ezt írja: „Az ottani iskolák inkább világitó tornyok, amik csak jeleznek, nem pedig irányító fények.” Az amerikai tiflopedagógia megteremtője Samuel Howe (1801–1876) egy sor haladó, előremutató gondolatot vet fel, melyek napjainkban is megállnák a helyüket, örök időszzerűségüknél fogva. Elsősorban a vakok mindenki számára elérhető és ingyenes oktatásának megszervezését szorgalmazza, hogy elsajátíthassák a természetes viselkedést és a társadalom egyenrangú tagjává válhassanak. Ennek hangsúlyozása érdekében megfogalmazta a nevelési célt is: „Az iskolák hasznos ismereteket oktassanak, amelyek fejlesztik az esztétikai érzéket, a szellemi és a testi erőt.” Hatá-

rozottan elutasítja a testületnek azt a szándékát, hogy a létrehozandó iskolát a „Vakok New England-beli Menhelyének” nevezzék, mint-hogy korántsem menedékhely típusú intézetet kíván felállítani.

1832 júliusában Howe a saját házában elkezd két leánytestvér, Sophia Carter (8 éves) és Abbey Carter (6 éves) oktatását, amivel megalapozza a New England-beli Vakok Tanintézetének — ezt a nevet az alapító javasolta — kezdeteit. Ugyanazon év augusztusában a tanulók száma már 6, életkoruk pedig 6 és 20 év között mozog. A következő évben Thomas Perkins (a Vakok Oktatása Testületének elnöke) felajánlja saját házát a tanintézet bővítésére és külön támogatási alapot, amibe tömegesen lépnek be Boston polgárai. 1839-ben eladja birtokát, hogy egy nagyobb szállodaépületet vásároljon, ahol be lehet rendezni akár egy intézetet is. Akkor veszi fel az iskola a „Perkins” Vakok Intézete nevet.

A tantervek előírányozzák az általános műveltséget adó tantárgyak és a hozzájuk kapcsolódó foglalkozások, valamint a zeneoktatás beiktatását. Érdekes a tanulók napi-rendje is: a foglalkozások után: 4 óra zene, 4 óra pihenés és 8 óra alvás. Howe magával hozta Európából az erős társadalmi támogatás tapasztalatait, így a szombatot látogatási napnak jelöli ki, amikor is a tanulók bemutatják az elért eredményeket az odaérkező polgároknak. Érdemes megjegyezni, hogy sok hitetlenkedő oly annyira elámult a gyerekek tudásának látán, hogy kétségbe vonták azok vakságát. A kétségek eloszlására Howe bekötötte a gyerekek szemét. Nagyra értékelve a vak tanárok nevelői példamutatását, áthozatja Európából Emily Trancharyt, aki általános műveltséget nyújtó tárgyakat tanított és John Pringle-t, aki mesterségre tanította a gyerekeket. Európával szemben először vezet be Howe vakok számára olyan új tantárgyakat, mint az algebra, az anatómiát, az élettant és a növénytant. 1836-ban, hogy fel-

hívja az USA-ban és más országokban a vakok számára készült könyvek szükségességére, az intézet mellett életrehív egy nyomdai részleget, ami előfutára az Amerikai Vakok Nyomdavállalatának. 1837-ben a „Perkins” Intézet megismétli sikereit. Akkor végez ugyanis az első évfolyam. A végzősök között vannak az első zongorán játszó vakok is. Hogy munkát biztosítson a volt növendékeinek, akik jó felkészültségük ellenére, nem tudják megkeresni a kenyerüket, Howe a célnak megfelelő foglalkoztatót hoz létre, hogy a munkaadók meggyőződhesse rőla, miként rendelkeznek a vakok is a kézműves munka végzéséhez szükséges képességekkel. Ezzel szemben az Európában működő foglalkoztatók ilyen célt nem tűztek maguk elé. Ennek ellenére Howe azon erőfeszítései, hogy megfelelő munkát találjon a végzeteknek, nem jártak sikerrel.

A „Perkins” Vakok Intézete, később új elnevezést kapott, „Perkins” Vakok Iskolája lett és a vaksiketek rendszeres oktatásának elindítójává vált. 1837-ben az iskolában Howe elkezd különleges foglalkozásait a vaksiket Laura Bridgmannel. 1842-ben Charles Dickens meglátogatja az iskolát, amiről idővel „Amerikai elbeszéléseiben” elragadtatással ír Bridgmann tanításáról és nemzetközi elismerést szerez a tanintézetnek. 1870-től Howe bevezeti a „Perkinsben” az úgynevezett „cottage” rendszert (kiscsoportos, kórházakban vagy lakásokban való együttélési formát), ami most nagy népszerűségnek örvend a mozgássérültek otthonaiban. Ez lehetővé teszi, hogy növekedjen az oktatásban részt vevők önállósága a mindennapi életben.

Howe munkatársi alkalmazottja egy görög bevándorló, Michael Ananus, aki szintén letette névjegyét a tiflopedagógiában. Mint az iskola igazgatója kapcsolatba lép a Bécsi Vakok Intézetével és könyvtárat alakít ki a hozzátartozó múzeummal. 1887-ben a „Perkins” Iskola mellett megnyílik egy vakok számára kialakított óvoda, ahova a

gyerekek 5 éves korukban kezdenek jární és legalább 3 évet töltenek el ott, azután pedig iskolába mennek. Anagnus nagy érdemeket szerez a vaksüketek oktatásának előrevitelében is, amikor hozzáfog Helena Keller tanításához. Valójában tanárnőjét, a híres Anna Sullivant fedezi fel. 1889-től 1893-ig Keller és Sullivan az iskolában tartózkodnak.

Anagnus halála után 1906-ban Edward Allen kap igazgatói kinevezést. 1910-ben az iskola új helyre, a Boston közelében levő Watertownba települ át. Allen vezetésével történik az első masszörök képzése, akik 1908-ban az iskolában kapnak munkát. 1916-ban a „Perkinsben” úgynevezett háhozjárók lépnek szolgálatba — pedagógusok, akik a szülőkkel összefogva dolgoznak a lakóhelyi környezetben. 1920-ban elkezdődik az intézetben belüli tudományos tevékenység. Allen magához hívja Hayest, hogy kidolgozzák a vak tanulók vizsgálatához szükséges első pszichológiai teszteket, amelyek Hayes — Binet néven váltak ismertté. A velük folytatott felmérések bizonyítják, hogy nincs különbség a vakok és a látók intellektuális fejlődése között. Az 50-es évek elején megjelennek az iskolában az első pszichológusok és egy pszichometriával foglalkozó szakember. Még 1831-ben elkezdik kiadni a „Fanner” nevű lapot — a „Perkins” Intézet saját lapját. Napjainkban az iskola pedagógusai évente több mint 300 cikket és könyvet jelentetnek meg. 1924 óta foglalkoznak rendszeresen a tanulók beszédjavításával. A következő igazgató, Fariel vezetésével a vaksüketek oktatására külön részleget hoznak létre. a 70-es évek elején pedig önálló központot alakítanak ki New England-ban, ez a „Perkins” iskola felügyelete alatt áll.

1971-ben az iskola vezetését egy látássérült igazgató, Benjamin Smith vállalja el. Ezt a tízéves időszakot a speciális programok gyors felfuttatása jellemzi: tájékozási és mozgásképeség, általános képességek és jártasság, közösségi beilleszkedés, vakok és vaksüketek számára készült programok, olyanok-

nak, akiknek egyéb fogyatékoságaik is vannak, rehabilitációs program olyan 18—30 éves fiatalok részére, akik nem ebben az iskolában tanulnak és szakképzési programok (famegmunkálás, ksigépek javítása) programozók, kereskedelmi ügynökök felkészítése, gyermekápolási tanfolyamok és fényképezés. Az iskolában kapott képzés megfelel a látók gimnáziumi szintű iskoláiban szerzett végzettségnek.

Vitathatatlan, hogy 150 éves történelme során ez a tanintézet egy

sor újszerű eszme megvalósításának úttörője, amely a tiflopedagógia fejlődésének nagy lendületet adott. Ma „Perkins” Vakok Iskolája modern, a vakok és a gyengénlátók problémáinak szolgálatában álló, általános műveltséget nyújtó, rehabilitációs és tudományos kutató központ.

(A „Zahari” (Hajnalok) c. bolgár vakügyi folyóirat 1982/12. számából.)

Bolgárból fordította: Vojtkó Gábor

Véget ért az Eszperantó Világkongresszus

(Megjelent a Magyar Hírlap 1983. augusztus 1-i számában.)

Szombaton, augusztus 6-án a Budapest Sportszarnokban záróünnepségen búcsúzott a fővárostól a 68. Eszperantó Világkongresszus ötezer résztvevője. Az egy hétig tartó rendezvénysorozat befejezéseként az Eszperantó Világszövetség vezetői, Gregorie Maertens elnök és Szabó Flóra főtitkár értékelték a kongresszus munkáját: a mozgalom történetében ez volt a legnagyobb esemény, amelyen a Föld minden sarkából különböző nemzetiségű, világnézetű emberek vettek részt — mondották. — Mindnyájunkat az a humanista eszme vezérelte, hogy a soknyelvű emberiségnek szüksége van a népek nemzeti nyelve — az anyanyelv — mellett egy könnyen megtanulható, semleges nemzetközi nyelvre, amely egyetemes közvetítővé válhatna a másként beszélők között.

Bejelentették, hogy a közgyűlés a világszövetség vezető testületének tiszteletbeli tagjává választotta Ingermund Bengtssont, a svéd parlament elnökét, aki több évtizede vesz részt az eszperantó mozgalomban. A világszövetség védnöki testületébe négy új tagot választottak: egy-egy holland, brazil és iráni tudós mellett Szerdahelyi István magyar irodalomtörténész. Ezt követően a mozgalom világszövetségének díszes serlegét — amelyet kétévenként ítélnék oda a kiemelkedő munkát végző nemzeti eszperantó szö-

vetségnek — átadták a Kínai Eszperantó Liga főtitkárának.

Az ünnepségen ismertették a közgyűlésen elfogadott határozatot, amely szerint a kommunikáció nyelvi és technikai vonatkozásai elválaszthatatlanok egymástól.

Gregoire Maertens megköszönte a magyar szervező bizottság munkáját, majd Baráth Endre, a rendező bizottság elnöke átadta a világkongresszus zászlaját Wally du Templének, a jövő évi kanadai rendezvénysorozat előkészítő bizottsága elnökének.

Szabó Flóra, a világszervezet főtitkára a kongresszust értékelve elmondta:

— A budapesti tanácskozás két szempontból is nyíltabb volt a korábbi kongresszusoknál. Jó néhány rendezvényre nemcsak a küldöttek, hanem — a számukra külön kiadott belépőkkel — más eszperantisták, illetve a mozgalom iránt még csak érdeklődők is bejuthattak.

Hasznosnak bizonyult az is, hogy a szakmai rendezvényekre az adott területhez kitűnően értő nem eszperantista szaktekintélyek is meghívást kaptak. Akik Budapestről hazaindultak a világ több mint 50 országába, nemcsak a tanácskozásra emlékeznek majd vissza, hanem a világkongresszushoz kapcsolódó sok színes programra is.

Sz. A.

KIS JÁNOS

Bábeli zűrzavar?...

Nagyszabású nemzetközi vakügyi rendezvény színhelye volt 1983. augusztus 6. és 13. között Budapest. Hazánkban rendezte meg ugyanis 51. kongresszusát a Vak Eszperantisták Nemzetközi Szövetsége. 1929 és 1966 után most harmadszor élhettük át itthon a nagyszerű csodát, a közvetlen kapcsolatteremtés tolmács nélküli örömét.

19 ország 172 képviselője töltött el együtt egy eseményekben igen gazdag hetet. A rendezvénynek a Gyengénlátók Általános Iskolája és Nevelőotthona (XIV., Miskolci u. 77.) adott otthont. Minden hivatalos rendezvény itt zajlott le. A résztvevők kb. fele itt is lakott. A többiek egy Tábornok utcai diák-szállóban. Ez nem túl szerencsés körülmény volt, tulajdonképpen az egyetlen csepp öröm az öröm poharában. Csak felsőfokban szólhatunk viszont az otthont adó iskola dolgozóiról, élükön Kovács Csongor igazgatóval. Tényleg kevés rá a szó, — s nemcsak eszperantóul, ahogy külföldi barátaink mondták búcsúzaskor, — de magyarul is, hogy méltóképpen megköszönjük odaadó munkájukat. A portásnénytől a technikusig, a konyhai dolgozóktól a takarítókig, a szakmai munkát segítő kedves tanárnőknön keresztül a gazdasági vezetőkig, mindent elkövettek azért, hogy a résztvevők jól érezzék magukat, szép emlékekkel térjenek haza és lehetőleg minden kívánságuk azonnal teljesüljön. Köszönjük.

Persze a sikerért mások is dolgoztak. Mindenek előtt a VGYOSZ adott jelentős anyagi és erkölcsi segítséget. A központi elnökség határozata alapján lehetővé vált például, hogy egy nyomdai kötetben ajándékba adhattak minden külföldi barátunknak Petőfi Sándor csodálatos verses meséjét, a János vi-

tézt és a költő életét, munkásságát értékelő tömör tanulmányt eszperantó nyelven. A szép kiállítású kötet, a csengő-bongó gyönyörű fordítás sok örömet fog okozni olvasóinak és talán elősegíti népünk, hazánk jobb megismerését. A pazar fordítás dr. Kalocsai Kálmán nemzetközi híru műfordító munkája. Bizonyosságul egy kis kurriózum: Petőfi János vitéze s még sok más nagyszerű verse a Kalocsai-féle eszperantó fordítás révén lett kínai nyelvterületen az irodalomkedvelők értékes olvasmánya. Mind a kínaira fordító költő, mind Kalocsai Kálmán állami elismerésben részesült.

A sikerért sokat tett a Magyar Eszperantó Szövetség is, elsősorban azzal, hogy a nyelvet jól beszélő tíz-tizenkét társadalmi aktívája egész héten köztünk volt. Ők részben idegenvezetőként, részben egyéb „látó segítséget” adva tettek nagy szolgálatot a magyar vakügynek.

De mi is történt hát ezen a kongresszuson? Kik vettek rajta részt? Miről tanácskoztak? Mi ez, egy szekta? Tehetné fel a kérdéseket a kedves olvasó, kérdeznek is bennünket olykor-olykor. Lebbenjen hát fel a fátyol ezekről a „titkokról”!

Honnan jöttek? Jakutskból és Montreálból, Stockholmból és Rómából, Finnországból és a Kanáriszigetéről, de voltak belgák, lengyelek, osztrákok és bolgárok, román, svájci, csehszlovák és holland, jugoszláv és német résztvevők mindkét német államból, franciák, észtek és persze mi is, magyarok.

Kik voltak? Tanárok és telefonkezelők, ügyvédek és kefekötők, masszörök és programozók, munkások és zenészek, lapszerkesztő, filozófus, üzletember, nyelvész, író, matematikus, gyors- és gépiró, nyomdász stb. Szóval földi emberek.

Arra a kérdésre, hogy miről volt szó, mit tárgyaltak, úgy válaszolunk, hogy röviden ismertetjük a kongresszus programját.

Augusztus 6. szombat: Érkezés, a vendégek fogadása. Az együtt érkező nagyobb csoportokat az intézet autóbuszával vártuk. Este tánccos, zenés ismerkedés.

Augusztus 7. vasárnap: Délelőtt 10 órakor a kongresszus hivatalos megnyitása. A magyar vak eszperantisták nevében dr. Bodor Ödön üdvözölte a vendégeket és elnökölt az ünnepség alatt. Előbb az otthont adó iskola igazgatóhelyettese, majd dr. Bódi István, szövetségünk főtítkára mondott rövid üdvözlő beszédet. Szavaikat e cikk írója tolmácsolta. A Magyar Eszperantó Szövetség részéről Pallós Erzsébet köszöntötte a tanácskozást. Ezután került sor az országok küldöttségvezetőinek felszólalására. Délután mintegy 160 résztvevővel közös séta a vakok kertjében. Este műsor, az úgy nevezett magyar est. A közel két órás, színvonalas műsor néhány kiemelkedő produkciót is hozott, és színes képet adott a magyar kultúráról, valamint a közreműködő vak művészek és műkedvelők lelkiismeretes, gondos felkészüléséről. A műsor prózai részében Radnóti Miklós Nem tudhatom..., Arany János Családi kör, Petőfi Sándor Homérosz és Osszián, Füstbe ment terv és Móra Ferenc Mióta fekete a kulcslyuk című művei hangzottak el, szépen zengő, remek fordításban. Az előadók: Matyi Sándor, Horváth Mária, Kiss Mátyás, Varró Attila szép kiejtéssel, mély átéléssel nyújtottak igaz élményt a hallgatóságának. Közreműködött e sorok írója is. A műsor zenei része, ha lehet, még változatosabb élményt jelentett. Varró Attila szép zongorakisérétevel. Dr. Bodor Ödönné magyar népdalokat énekelt, eszperantóul. Kedves színfolt volt a Landini együttes műsora is. A Homérosz Kórusból alakult kamarae gyüttes valósággal ízjóvá tette a hangulatot. A legnagyobb, már-már tomboló sikert Németh Tamás zongoraművész aratta Ber-

lioz Rákóczi induló, Bartók Este a székelyeknél és Allegro Barbaro című műveinek briliáns tolmácsolásával. Igaz, fényes kis korona volt a műsort záró, csengő dalocska, Weöres Sándor—Farkas Ferenc: Száncszög, melyet nyelvilag is szépen megformálva, csillogó, szép fényű hangján Barna Mária énekművész adott elő. A hosszan zúgó taps, s a szünni nem akaró gratulációk azt bizonyították, hogy érdemes volt dolgozni.

Augusztus 8. hétfő: Dél előtt teljes ülés. Az eszperantó mozgalom és a nyelvoktatás helyzete egyes országokban. A küldöttségek beszámolója. Délután autóbuzsós városnézés, este orgona hangverseny a várban.

Augusztus 9. kedd: Tájékoztató a magyar vakügy helyzetéről. Előadó e sorok írója. Az előadást követő kérdészáró nagy és őszinte érdeklődést mutatott. Délután látogatás a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalatnál.

Augusztus 10. szerda: Egésznapos kirándulás Tihanyba és Balatonfüredre.

Augusztus 11. csütörtök: Teljes ülés. Eszperantó kiadványok az egyes országokban, a Braille és a hangos könyvek cseréje, pénzügyi kérdések. Rehabilitációs munka Bulgáriában. (Előadások.) Este gála műsor a külföldiek összeállításában. Érdekes, hogy vendégeink felkérésére Ulmer Lajos sorstársunk is fellépett Búzás József zongorakíséretével, Dalait lelkes ünneplés követte.

Augusztus 12. péntek: A gyengén látó gyermekek oktatásának néhány kérdése hazánkban. A kérdésekre Kovács Csongor igazgató válaszolt. Még egy téma: Társasjátékok vakoknak, nemzetközi tapasztalatok. Délután ünnepélyes záró ülés, este táncos—zenés búcsú. Címek és telefonszámok izgatott cseréje.

Augusztus 13. szombat: Elköszönés, elutazás.

Szekta-e hát? Hinni szeretném, hogy a köznapi, kulturális és szakmai, az általános vakügyi és jobb nemzetközi együttműködést szolgáló programok ennek ellenkezőjét bizonyították.

A sikeres nemzetközi rendezvény méltó folytatása most már az lehet, ha minél több sorstársunk, köztük szövetségi vezetők lépnek ki a világba az eszperantó által nyitott kapun. Fel hát sorstársak tanulni, s utazni!

egészségügy

DR. GÜNCZI ALADÁRNÉ

Magyarország orvostudománya a honfoglalás után

A honfoglalás (kb. 895—907-ig) után Géza fejedelem (kb. 970-től 997-ig) uralkodása idején, a gyógyítás pogány módszereit alkalmazva, papjaik, a táltosok foglalkoztak valósi szertartásaik végzése mellett a betegek kezelésével. Mágikus eljárásaikkal mellett még műtéteket is végeztek. A honfoglaláskori temetőkből találtak lékelte koponyák kivételével, ásatások közben sebészeti eszközök kerültek napvilágra; olló, lándzsaszerszám és kaparó szerszámok. A táltosok a csonttörések kezelésével is megpróbálkoztak. A törött végtagot rögzítették. Ezt a honfoglalás idejéből származó, az ásatások alkalmával előkerült csontleleteken látható gyógyult törések bizonyítják.

Gyógyító növények és vizek alkalmazása mellett nagy szerep jutott a bőbájosoknak, javasasszonyoknak és kuruzslóknak. A betegséget rontásnak, boszorkányok befolyása által előidézett bajoknak tartották és ezeket ráolvasás, ördögűzés stb. segítségével igyekeztek meggyógyítani.

I. István (Szent István, 977—1038) 995-ben vette feleségül Frigyes bajor király leányát, Gizella hercegnőt. Silvester pápa 1001-ben

koronáztatta királlyá az általa küldött koronával Istvánt. Az uralkodó érdeme, hogy Magyarországot a nyugat-európai államok rendjébe illesztette be. Hittérítői segítségével terjesztette országában a kereszténységet, helyhez kötötte nomád alattvalóit és megvédte országát a külső, valamint a belső ellenséggel szemben. A kereszténységet a pogány szellem ellen vívott nagy belső harcok árán terjesztette el Magyarországon. A kereszténység terjesztésében nagy szerepe volt a kolostorban nevelkedett Gizella királynőnek is. A táltosokat keresztény papok váltották fel, akik keresztény szertartások mellett, nyugati eljárásokat alkalmazva folytatták gyógyító tevékenységüket. Kolostorokat építettek és ezek mellett a betegek számára szolgáló ispotályokat. Ezekben apácák segítségével főleg külföldi egyetemeken végzett papok gyógyították a beteget. A pogány magyarok orvoslásából több bevált tapasztalati eljárást, orvosságként pedig gyógynövényeket, de mellettük más, jónak ítélt, a magyarok által régebben használt anyagokat alkalmaztak, kiegészítve azokat külföldi kezelésekkal és gyógyszerekkel.

GERDELICS FERENC

Néhány gondolat a fehér bot helyes használatáról

Közvetlen tapasztalataink és közvetett értesüléseink szerint sok tagtársunk a fehér botot helytelenül használja, ami nagyon veszélyes lehet másokra nézve; könnyen balesetet idézhet elő ezáltal. A társadalmi beilleszkedésnek fontos feltevéle a közlekedés vállalása, de mindenképpen kerüendő az agresszivitás és a fehér bot rossz tartása. Nem szabad a bottal kaszáló mozdulatokat tenni. Akár a rövid, akár a hosszú fehér bot használatánál teljesen elegendő, ha a bot hegyét vállszélességben mozgatjuk pásztázó mozdulatokkal. Nagyon helytelen a bottal való hadonászás, mert könnyen megüthetünk valakit. Az úttesten való áthaladásnál nem szabad a botot magunk előtt merőlegesen kinyújtva tartani, mert egy velünk szemben haladó figyelmetlenebb gyermeknek, vagy egy nálunk alacsonyabb embernek így könnyen balesetet okozhatunk. Az természetesen szükséges, hogy a botot jól láthatóan magunk előtt tartjuk, de ügyelni kell arra, hogy a bot vége a földtől ne legyen 10–15 cm-nél magasabban. Az ilyen tar-

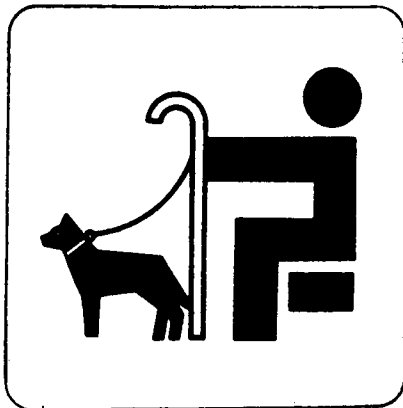
tás azért is ésszerű, mert a járdaszegélyt is így érzékelhetjük. A felépéskor viszont az a jó bottartás, ha magunk előtt a test szélességében keresztirányban, rézsut lefelé tartjuk, mert ezzel az oszlopnak, fának ütközés kivédhető.

Sokan vannak, akik a járdaszegélyhez érve, a forgalmi helyzetől függetlenül, megkezdik az úttesten való áthaladást, feltételezve, hogy a fehér bot, mint jelzés, védelmet nyújt részükre. Ez nagyon helytelen közlekedési magatartás, mert közvetlenül vagy közvetve balesetet okozhat.

Az áthaladás megkezdése előtt mindenképpen meg kell győződni annak lehetőségéről. Nyomatékosan kérjük olvasóinkat, hogy amennyiben ismeretségi körükben tudnak olyan sorstársról, aki helytelenül közlekedik, figyelmeztessék az érdekeltet saját és mások biztonsága érdekében. A helyes közlekedés elsajátításához, szövetségünk központjában, szívesen adunk gyakorlati segítséget mindenkinek, aki ezt igényli.

HUBAY BERTALAN

A vakvezető kutyával közlekedők szakcsoportjának híradója

Lapunk elmúlt számaiban, összefüggéseinkben, legutoljára az iskolában rendezett klubnapunkon is szóba kerültek a vakvezető kutyák kiváltságai. Sokat beszéltünk róluk elsősorban azért, mert bár ezeket a kiváltságokat egyre többen ismerik és természetesnek veszik, sok helyen viszont még nem fogadják el és ez sajnos félreértésekre ad okot.

Szakcsoportunk levélben fordult az egyes illetékes minisztériumokhoz, hogy tisztázza az elveket és országos érvényt szerezzen a vakvezető kutyákat és gazdáikat megillető kiváltságoknak. Amint az egyes témák tisztázódnak, az eredményt közölni fogjuk. Ha a teljes anyag összegyűlt, azt pontokba foglalva a vakvezetőkutya-igazolvány

betétlapjaként megküldjük minden érdekeltnak.

A továbbiakban közöljük a korábbi Közlekedés és Postaügyi Minisztérium levelét, mely sok eddigi kérdésünkre ad egyértelmű választ. A KPM igazgatási főosztályának 1983. május hó 3-án kelt levele:

„Beadványa alapján megvizsgáltuk, hogy a közlekedés különböző területein miként tudjuk segíteni a vakvezető kutyával utazó látássérült embereket. A vakvezető kutyák fuvarozását a belföldi, illetőleg a nemzetközi személydíjszabás eltérően rendezi. A belföldi díjszabás értelmében, az arra jogosultak, a szövetségük által kiállított igazolvány alapján a vakvezető kutyát súlyra való tekintet nélkül bármelyik menetrend szerint közlekedő vonat kocsiába bevihetik utastársaik előzetes beleegyezése nélkül. Kivételnek számít ilyen esetben is a terhes anyák, vagy a kis gyermekkel utazók számára fenntartott fülke, vagy kocsiszakas. A vakvezető kutyák utaztatása megoldott a kötelező ülőhely-biztosítással közlekedő vonatokon is. Azt a kezdeményezést, hogy a vak utas kutyája részére a kötelező helybiztosítással vagy fakultatív helybiztosítással közlekedő vonatokon helyjegyet adjon a vasút, nem tartjuk indokoltnak, mert a kutya ülőhelyen nem helyezhető el.

Belföldi forgalomban a vasúton hálókocsi nem közlekedik. A jelenleg érvényes díjszabás nem engedi meg, az étkező és a hálókocsikban a kutya utaztatását. Ezt a rendelkezést azonban nem szükséges megváltoztatni, figyelemmel arra, hogy csak külön megrendelés alapján, megállapodás szerint állít ki a vasút hálókocsit a belföldi forgalomba. A nemzetközi díjszabások megengedik a kutya hálókocsiban, illetőleg fekvőhelyes kocsiban történő szállítását, ha a tulajdonos az állatra megfelelően felügyel, viteldíjait megfizeti és vállalja az általa esetleg okozott károk megtérítését. Külföldi szabályzat a kutyákkal szemben további biztonsági intézkedések megtételét is előírja: póráz,

szíj, szájkosár. A MÁV vonalán közlekedő nemzetközi hálókocsi-járatokon ilyen korlátozó rendelkezések nincsenek. Az étteremben, váróteremben és a MÁV kezelésében levő bármely létesítményben természetes, hogy a vak embert a kutyája vezeti, illetőleg mellette tartózkodik.

Az autóbusszal történő utazás megkönnyítésére a szükséges intézkedések előkészítése folyamatban van. A taxiban a kutyáért külön díját nem lehet felszámítani, azt azonban a gépkocsi vezetőjének döntésére kell bízni, hogy személy szerint őt mennyire zavarja a kutyája jelenléte a gépkocsiban és nem veszélyezteti-e emiatt a közlekedés

biztonságát. A közlekedési vállalatok az önkéréseinek, javaslatainak megfelelően igyekeznek a vak emberek utazását megkönnyíteni.

A vak utasokat kísérő vakvezető kutya utaztatása a légi utazásnál ugyanúgy díjtalan, mint a közúton. A repülés biztonságára való tekintettel az utaskabinban nem helyezhetők el a kutyák, kivéve, ha az utas és az őt kísérő kutya elkülöníthetően helyezhető el. E kérdésekben a szövetséget minisztériumunk megértéséről és támogatásáról biztosítja. A közlekedési vállalatok is készséggel állnak rendelkezésünkre a szak-, illetve a részletkérdések tisztázása érdekében."

tyák munkavégzésével, a vezetéssel nem volt probléma. Annál több viszont a fegyelmezetttségükkel. A kiadásukkor meglévő fegyelmezettsgükből bizony sokat veszített egyikük-másikuk, ami kizárólagosan a gazda hibájául róható fel. Sohasem szabad elfelejteni, hogy minden helyzetben és mindenütt következetesen kell bánni a kutyával és megkövetelni a fegyelmet. Ha fegyelmezett a kutyánk, akkor környezetünkben, munkahelyünkön, az utcán stb. nagyobb elismerést és megbecsülést szerezhetünk a vakvezető kutyával való közlekedés számára is és magunknak is kevesebb összeütközésünk lesz embertársainkkal.

BARTHA ZSUZSANNA

Érdekességek a vakvezető kutyaképző iskola életéből

1. Egy ellenőrzés tapasztalatai

A csepeli iskola az elmúlt két esztendőben 38 vakvezető kutyát adott ki gazdákhhoz. A közelmúltban a kutyával közlekedők közül 22 főt hívtak be az iskolára annak érdekében, hogy egy ellenőrző vizsgálaton vegyenek részt, s hogy ennek tapasztalatait az iskola a jövőben hasznosíthassa munkájában. Most néhány általános tapasztalatot, jót és rosszat, szeretnék közzé tenni okulásul.

Az iskola dolgozóinak öröme szolgálta, hogy a kiadott kutyák, tudása nem kopott, sőt a gazdájával harmonikusan együtt dolgozó kutya tudása magasabb szintű, mint amilyen kiadásakor volt.

A kutyák jól ápoltak, gondozottak. Ugyanakkor sajnálattal kell tapasztalni a kövérséget, mint civilizációs ártalmat. Tévedés azt hinni, hogy akkor egészséges egy kutya, ha minél kövérebb. Különösen fontos felhívni a vakvezető kutyával közlekedők figyelmét az elhízás ártalmaira. Ugyanúgy, ahogy az em-

ber, a kutya is kaphat cukorbetegséget, a túltápláltság ugyanúgy terheli a szívet, s ezzel különféle szív-és érrendszeri betegségeket szerezhet, valamint a mozgása nehezebbé válik, s bizony esztétikailag sem épületes látvány egy állandóan lihegő, fújtható kutya. Úgyeljük tehát arra, hogy a kutyának táplálékul adott szénhidrát mennyisége ne haladja meg a kívánt mértéket, s az sem tanácsolható, hogy édes-séggel jutalmazzuk és dédelgessék a kutyát.

Kellő gondot kell fordítani a kutya úgynevezett búzmirigyének karbantartására is. Időről időre ajánlatos állatorvossal megnézetni, s amennyiben szükséges, kitisztíttatni. A búzmirigy elhanyagolása tályogot, fekélyt eredményezhet a végbélen. A gazdák maguk is, illetve környezetük is érzékelhetik azt, amikor egy kutyának gondja van a búzmirigyével. Ilyenkor rágja a farka tövét, s a végbélnél gennyes seb keletkezik. Ebben az esetben azonnal orvoshoz kell fordulni. Mint már említettem a ku-

2. A vakvezetésre alkalmas kutyák beszerzésének nehézségei

Egy korábbi számunkban örömmel értesítettük olvasóinkat arról, hogy az iskolába a hagyományos német juhász fajták mellé újabb fajták — labrador, golden retriever — érkeztek. Az iskola tenyésztésükkel szeretett volna próbálkozni. Sajnálatos módon egyik sem vált alkalmassá tenyésztési célokra, mert mindkettőnél oly mérvű csipőficam volt kimutatható, amely tenyésztésre alkalmatlanná tette őket. Meg kell jegyezni, hogy a kutyáknál ez a betegség nem olyan szemmel látható és azonnal észrevehető, mint az embernél. Csak röntgenezéssel mutatható ki. Az iskola azonban nem mondhat és nem is mondott le arról, hogy olyan lehetőségeket keressen, amelyekkel megoldhatja az utánpótlást. A tenyésztésre rendelkezésre áll egy német juhász mama, amely néhány hete kilenc kiskutyának adott életet. A további elképzelés ezekkel a kiskutyákkal ugyanaz, ami korábban az iskola által vásárolt német juhász kölykökkel volt, vagyis egyesítendő korukig kiadják őket családokhoz dajkaságba. Így elképzelhető, hogy a kiskutyákat nagyon sok olyan inger fogja érni, ami által az ember és az ember élete nem lesz idegen számára. Találkozni fognak

(Folytatás a 15. oldalról)

járművekkel, másfajta állatokkal, tárgyakkal. Amikor aztán visszakerülnek az iskolába kiképzésre, akkor az elképzelés szerint többségük jó idegrendszerű, nem támadó, vagyis a vakvezetésre alkalmas lesz.

A dajkaságba eddig kiadott kiskutyáknál is akad néhány jó és rossz tapasztalat. Az egyik fontos dolog az, hogy a dajkaságot vállaló családoknak is akad még tanulnivalójuk. Akkor majd remélhetőleg nem kerül majd olyan sajnálatos esetre sor, mint ami bekövetkezett, ugyanis az egyik kiskutyát ellopták. Természetesen tudjuk, hogy a dajkaságot vállaló családokat a legjobb szándék vezeti, az a nemes érzés, hogy minél több vak ember számára tegyék hozzáférhetővé a biztonságot és az önállóságot jelentő vakvezető kutyát.

Még egy tényezőt említeni kell, ami objektíve bekövetkezhet, s az eredményt ronthatja. Ez eddig a parvo nevű betegség, ami különösen az egy év alatti kutyákat fenyegeti, erre ma még sehol a világon nincs hathatós ellenszer.

3. Kis hírek

Mindenki csodálkozhat, aki ellátogat az iskolába, ha egy hófehér német juhász kutyával találkozik. Ő már hamarosan befejezi „tanulmányait”, s kiadásra kerül. Irigylésre méltó leendő gazdája, mert valószínűleg nagy feltűnést és érdeklődést fog kelteni.

Továbbra is várjuk azok jelentkezését, akik egy-, illetve másfél éves német juhász szukákat tudnak az iskola rendelkezésére bocsátani.

Címünk: Vakvezető Kutyaképző Iskola
Budapest, 1213
Dunadűlő sor 4502/2. Hrsz.
Telefon: 347-805

BACSIK LÁSZLÓ

MAGNÓSOKNAK — MAGNÓRÓL

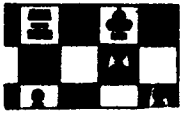
A sorozat ezt megelőző írásainak témája az utóbbi alkalmakkor a magnetofon szalagot mozgó szerkezete volt. Ennek egy fontos része a szalag sebességét felvételkor és lejátszáskor meghatározó motor. Nem a szalag felcsévéelését végző elem, hanem az, amely azt a tengelycsonkot mozgatja, amelyhez a két említett üzemmód estén egy gumigörgő hozzányomja a szalagot és a szalag ahhoz hozzátapadva felveszi annak sebességét. Hosszan és több alkalommal részleteztem, mennyire meghatározza a magnetofon minőségét ez a szerkezeti rész és mennyire fontos a motor stabil, egyenletes forgása. Ha ez megoldott és a szalag felcsévéelése, valamint a másik, lefutó orsó menetközbeni enyhe fékezése, visszafogása is a régebbiek során részletezett módon, megfelelően működik, elvileg nem sebességhibás a készülék. Kényes az előbb említett tengelycsonk feladata, amely végül is átadja a szalagnak a motor által meghatározott haladási sebességet. Ennek a szerepét is részleteztem már, alaktartósságát, anyagát, felületét. Ez utóbbival függ össze egy fontos megoldás a magnetofonokon. A tengelycsonk szalaggal érintkező részének felülete ideális esetben igen sima, egyenletes, hogy ne sértse és ne deformálja az erősen hozzányomott szalagot, de túl polírozott nem lehet, mert akkor a szalag és a gumigörgő megcsúszhat a nem kellő tapadás miatt. Ezért, ha tekerceseljük a szalagot, az nem érhet közben a tengelycsonkhoz, mert egy idő után nem-

csak hogy felpolirozza, de koptatja is. Ha pedig az kopott, kerületi sebessége megváltozik, kisebb lesz és így a szalagsebesség is csökken.

A tekerceselés közben gyorsan haladó szalag erősen koptatja a szalagvezetőket, a fejeket is. Ezért tehát ilyenkor lehetőleg csak a legkevesebb alkatrészrel érintkezhet. Elsősorban a fejekkel nem, azok a legkényesebbek, bizonyos mértékű kopás után rohamosan romlik hangátvivő képességük.

Az amúgy nagyon kopásálló (Gx, üveg, üveg-ferrit), tehát kemény, speciális anyagú fejek kényesek erre, mert azokat az ilyenkor a kopató hatás mellett a surlódás keltette hő együttes hatása tudja idő előtt tönkretenni. A szalagot közvetlenül a fej előtt vezető, helyzetét pontosan meghatározó vezetőbabák kopása szintén a hangminőséget befolyásolja, mert megkopásuk után nem a kellő pályán halad a szalag. Ezért tekerceseléskor ezeket az elemeket a szalagnak lehetőleg el kell kerülnie. Kazettás készülékeknél ezt úgy oldották meg, hogy ezek a kényes szerkezeti részek egy szerelvényt alkotnak és ez tekerceseléskor mechanikus reteszeléssel távol marad a gyorsan futó szalagtól. Az ilyenkor csak a kazetta szerkezetével érintkezik. Az orsós készülékeknél a fejek stabil elhelyezésük, itt általában egy csak tekerceseléskor működő szalagkiemelő szerkezet távolítja el a szalagot a kopásra érzékeny elemektől.

(Folytatjuk)

TÁLOSI FERENC

Az INTERKOSMOS a II. Budapest Kupa védője

A Vakok és Gyengénlátók Sportbizottsága 1983. július 9–10-én második alkalommal rendezte meg a baráti szocialista országok részvételével a Roll-Ball Budapest Kupa küzdelmet.

A verseny színhelye a Vasas SC gyönyörű és minden igényt kielégítő Fáy utcai sportszarnoka volt. — A sportszarnok dolgozói nagy szeretettel vették körül a hazai és külföldi vak versenyzőket és minden kívánságukat, kérésüket teljesítették. A rendezőkkel és a Vasas SC dolgozóival közösen értük el, hogy versenyünk színvonala megfelelt a nemzetközi tornák követelményeinek.

A Roll-Ball Budapest Kupa résztvevői:

- Budapest Válogatott,
- INTERKOSMOS, Budapest,
- Levoca St.,
- Zora Praha,
- Subotica,
- Sombor.

A tornát a Budapest Kupa szabályának megfelelően körmérkőzés formájában bonyolítottuk le. A sorsolást követően a résztvevők 15 fordulón keresztül küzdöttek a júliusi hősséggel és a jól felkészült ellenfelekkel. Az esetek többségében a szoros eredmények azt igazolták, hogy az elmúlt években egyre jobban kiegyenlítődött a játék színvonala és a hazai környezet sem jelentett egyik csapatunknak sem előnyt.

A magyar csapatok sorsolása: július 9-én

- 11⁰⁰ Budapest Válogatott — Zora Praha
- 11³⁰ Sombor — Interkosmos
- 12⁰⁰ Levoca — Interkosmos
- 14⁰⁰ Subotica — Budapest Válogatott

14³⁰ Budapest Válogatott — Levoca

15³⁰ Interkosmos — Zora Praha

16³⁰ Subotica — Interkosmos

17⁰⁰ Budapest Válogatott — Sombor

18³⁰ Interkosmos — Budapest Válogatott

A Budapest Válogatottba az alábbi játékosok kaptak meghívást: Czuth Gábor, Csák József, Rédei Dezső, Szilassi Ferenc, Gubuznai Imre, Németh László és Dinya Imre.

Az Interkosmos csapatát az alábbi játékosok képviselték: Oláh József, Kelemen József, Szabó András, Brátán Ferenc és Bakos Kálmán.

Az első játéknapon először a Budapest Válogatott mutatkozott be a Zora Praha csapata ellen. Az első félidőben bemelegítésnek kettőt, a második félidőben három gólt lőttek a prágai fiúknak. (A hagyományok köteleznek bennünket.) A prágai játékosok mindkét félidőben egy-egy góllal válaszoltak. A végeredmény 5:2 a budapesti fiúk javára.

A következő mérkőzésen az Interkosmos legénysége játszott a Sombor csapata ellen. A sombori fiúk igazán kezdők még a Roll-ball „szakmában”, így csak éppen hogy nem vettük el a kedvüket a játéktól, a két félidőben 17 gólt dobott a Kosmos legénysége.

Az Interkosmos játékosainak nem sok pihenője volt a győztes mérkőzés után, mert már a Levoca csapata várta őket a pályán. A lőcsei fiúk kemény legénységek és értik a játék minden csínját-binját, de ez is kevés volt a jól bemelegedett Kosmos fiúk ellen. A végeredmény 7:3 az Interkosmos javára.

A Budapest Válogatott legénysé-

ge következett a Subotica csapata ellen. A szabadkai fiúk most tanulják a Roll-Ballt, így igen érthető módon 9:2 Budapest-győzelemmel ért véget a mérkőzés.

A Budapest Válogatott ezután a lőcsei csapat ellen lépett pályára. Úgy látszik, hogy a Kosmosnak sikerült kellőképpen „felbosszantani” a lőcsei fiúkat, mert a két csapat hagyományosan nagy küzdelemben 1:1-re végzett a játék végén.

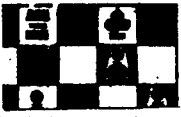
Ezt követően a Kosmos-fiúk a Zora Praha csapatának tartottak egy 6:1-es, a Subotica csapatának egy 11:0-ás bemutatót.

A Kosmos diadal után a Budapest Válogatott „kedveskedett” 16 góllal a gyengébbik jugoszláv csapatnak a Sombornak.

És így következett el a nap utolsó rangadója, az Interkosmos—Budapest Válogatott mérkőzés. A fiúk kissé idegesen készültek az összecsapásra, hiszen a Kosmos legénysége eddig 8, a Budapest Válogatott 7 pontot gyűjtött. A Budapest Kupa védője 1982-től a Budapest Válogatott. A Kosmos legénysége a győzelemre, a Budapest fiai a Kupa megvédésére esküdtek. És elkezdődött a nagy mérkőzés. Az első félidőben a Kosmos volt a jobb 4:2 arányban, a második félidőt a Budapest Válogatott nyerte 5:3-ra, — így az összesítésben a végeredmény igazságos 7:7-re végződött. A kupát az Interkosmos csapata őrizheti két esztendőn keresztül, mivel 1984-ben szüneteltetjük a kupaküzdelmet.

A Roll-Ball Budapest Kupa végeredménye:

1. Interkosmos	48:12	9 pont
2. Budapest Vál.	48:10	8 pont
3. St. Levoca	33: 9	7 pont
4. Zora Praha	34:21	4 pont

5. Subotica	12:46	2 pont
6. Sombor	3:69	0 pont

Goal-Ball Pannónia Kupa

A Vakok és Gyengénlátók Sportbizottsága a Pannónia Vendéglátó Vállalat Pipacs Bár szocialista brigádjának segítségével először írta ki a „Goal-Ball Pannónia Kupát”, amelyet a második versenynapon, július 10-én rendeztünk meg.

Tekintettel arra, hogy a nemzetközi szövetség az 1984. évi olimpiai játékokon a Goal-Ball változatot írta ki vak sportolók számára, — a magyar csapat is megkezdte a felkészülést. Olvasóink a későbbiek folyamán megjelenő VV-ben többször találkozhatnak majd a Goal-Ball játék eredményeivel, tájékoztatjuk Önöket az 1983. decemberében megrendezésre kerülő Goal-Ball Magyar Kupáról és az olimpiai felkészülésről is.

A Goal-Ball Pannónia Kupa résztvevői:

- Budapest Válogatott
- Interkosmos Budapest
- Budapesti Öregfiúk Vál.
- Zora Praha
- St. Levoca
- Subotica
- Sombor

A tornát körmérkőzés formájában bonyolítottuk le. Nagyon sokat jelentett számunkra, hogy a jugoszláv csapatok már évek óta goalballoznak, így főképpen a cseh és szlovák barátaink szerezhettek több tapasztalatot.

A Goal-Ball Pannónia Kupa végeredménye:

1. Subotica	15:5	10 pont
2. Budapest Vál.	10:7	8 pont
3. Interkosmos	11:4	6 pont
4. Öregfiúk Bp.	9:4	6 pont
5. Zora Praha	11:16	5 pont
6. Sombor	6:11	4 pont
7. St. Levoca	9:24	3 pont

A Pannónia Kupát Bíró Sándor elvtárs, a Pannónia Vállalat képviselője adta át a győztes Subotica csapatának.

Nagy örömünkre szolgált, hogy kedves barátaink, a Pipacs Vendéglátóipari egység dolgozói — akik már korábban is igen nagy érdeklődést tanúsítottak sportágunk iránt — meglátogatták versenyün-

ket és kellemes élményekkel távoztak.

A kétnapos szép és élménydús versenyt Dénes József, a Vakok és Gyengénlátók Wesselényi Miklós Sportkörének elnöke zárta be és adta át a díjakat.

Új ismerősök, barátok

Fiatall Roll-Ball Szakosztályunk — főként az elmúlt két esztendő során — számos igen jelentős nemzetközi sikert ért el, melyről olvasóink e rovat keretében időről időre értesülhettek. Jó eredményeink sem feledtetik azonban velünk, hogy a sporkör által biztosított anyagi és tárgyi feltételeken, valamint Tálósi Ferenc edző sporttárs jó szakmai irányításán, no meg persze játékosaink lelkes, szorgalmas munkáján kívül sokat köszönhetünk a külső támogatásoknak, a különböző társadalmi felajánlásoknak is. Beszámoltunk már arról, hogy a budapesti Vasas SC és szakosztályunk között régóta fennálló jó kapcsolat van; segítségük nélkül ma már nehezen lenne elképzelhető a jelentősebb nemzetközi versenyekre való alapos felkészülés, vagy ilyen versenyek itthon történő színvonalas megrendezése. Ezúttal azonban egy másik, valamivel újabb keletű kapcsolatról szeretnénk tájékoztatni Önöket, mely a Pannónia Vendéglátóipari Vállalat Pipacs Bárjának szocialista brigádjának és szakosztályunk között alakult ki, s melynek létrejöttében Tálósi Ferenc edző sporttársnak elvéülhetetlen érdemei vannak. A szocialista brigád közeledését természetesen örömmel fogadtuk, s csakhamar sor került az első találkozásra is, melynek színhelye szövetségünk székháza volt. Megismerkedésünk alkalmából patronálóink mindjárt egy értékes ajánlással (sportfelszerelési cikkekkel) lepték meg szakosztályunkat. Kapcsolataink azóta is kölcsönösen ápoljuk; így kerülhetett sor arra, hogy a szocialista

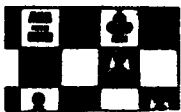
brigád ez év májusában meghívott bennünket, hogy a Dániában megrendezett Goal-Ball Európabajnokságon szerzett élményeinkről, elért eredményeinkről tartsunk beszámolót.

A baráti találkozóra 1983. június 1-én, az esti órákban került sor, a Pannónia Vendéglátóipari Vállalat Pipacs Bárjában. Az összejövetelen a sporttársak — a családtagokkal együtt — szép számban jelentek meg, s kissé megilletődve foglaltak helyet az előkelő, ízlésesen berendezett terem megterített asztalai körül.

A szívélyes, baráti üdvözlések után Borbély Lajos, szakosztályunk vezetője meleg szavakkal méltatta kapcsolatunkat, megköszönte az addigi támogatást és persze a meghívást, melynek révén ez a találkozó létrejöhett: végezetül reményét fejezte ki, hogy a kialakult jó kapcsolat a jövőben egyre szorosabbá, közvetlenebbé, tartalmasabbá válik majd. Válaszunkban vendéglátóink efelől biztosítottak is bennünket.

Ezután Tálósi Ferenc szakvezető megtartotta részletes beszámolóját a magyar csapat európabajnoki szerepléséről, s elmondta, hogy válogatottunk eredményével elégedetlenek vagyunk, de levonva a tanulságokat, igyekszünk majd hibáinkat minél előbb kijavítani. A beszámoló további részében szó esett még legközelebbi feladatainkról is, többek közt a júliusban általunk megrendezendő nemzetközi Roll-Ball Budapest és Goal-Ball versenyről, ahol játékosaink újra bizonyítási lehetőséget kapnak majd.

Vendéglátóink nagy figyelemmel

és érdeklődéssel hallgatták végig a beszámolót és elmondták, hogy az említett nemzetközi Goal-Ball verseny megrendezéséhez ők is szeretnének hozzájárulni, s felajánlanak a győztes számára egy szép serleget. (Nemzetközi Goal-Ball Pannónia Kupa), de cserébe az a kívánságuk, hogy magyar csapatnak adhassák majd át a verseny végén. (Mint azt előző cikkünkben olvashatták, ez a közös óhajunk sajnos nem vált valóra.)

A felajánlásnak természetesen mindannyian örültünk. Ezt követően szakosztályunk tagjainak egy-egy kis ajándékcsomagot nyújtottak át vendéglátóink, s az immár oldottabb légkörben kötetlen beszélgetés indult meg a teljes személyzet és sporttársaink között, melynek során kölcsönösen érdekeltünk egymás munkája, mindennapi élete iránt.

Am a jó hangulat ellenére rövidesen véget kellett vetni e jól sikerült baráti találkozónak, és meleg szavak kíséretében búcsúztunk el új ismerőseinktől, hiszen őket ezután várta még reggelig tartó fáradságos munkájuk.

Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani a Pannónia Vendéglátóipari Vállalat Pipacs Bárja szocialista brigádjának, ezért a jó hangulatú, színvonalas vendéglátásért, őszinte érdeklődésükért, önzetlen támogatásukért, s reméljük, hogy mindezt újabb és újabb eredményes versenyzéssel, sikerekkel tudjuk majd meghálálni!

Nagy örömeinkre szolgált, hogy Kovács Béla elvtárs, a Pannónia Vendéglátóipari Vállalat gazdasági igazgatója is megtisztelt bennünket jelenlétével.

Gubuznai Imre

RITHNOVSZKY JÁNOS

Megy a horgász vándorútra

Nemcsak jelképnek szántam e címet, hanem a valóságot is fel kívánom villantani, amikor a vak horgászok eddigi tevékenységéről és sorsfordulójáról beszámolok a tisztelt olvasónak.

A legutóbbi cikkem óta eltelt öt év alatt ugyanis valóban sokat vándorolt a Vak Horgászok Üzemi Csoportja a vizek partján és az egyesületek között egyaránt.

Vegyük azonban sorjába! Egyszerűbbnek látszik, ha először a horgászattal, mint sporttevékenységgel foglalkozom. Csoportunk a megalakulástól kezdve „rendíthetetlenül” tartja a 8–10 fős létszámot, bár nagyobb számú tagságot is szívesen látnánk.

A nagy-budapesti Horgászegyesület kebelén belül 1982-ig sok felejtethetetlen órát töltöttünk külön-külön és együtt is az egyes horgászvizek partjain. A baráti találkozók útmutatói, a szaktanácsok és a látó horgásztársak segítségével tagjaink igazi horgászokká váltak, s ma már

bátran elmondhatjuk: nemcsak a „madzagot áztatjuk” a vízben. Igaz, kapitális példányokról nem tudok beszámolni, de évi átlagban igen csak mindenki megfogta a maga több tízkilónyi különböző fajtájú halát. Az ennél is eredményesebb horgászásnak igen erős gátat vetett a vakság átka, a mozgási és közlekedési nehézség. Erre még visszatérek!

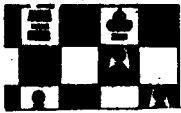
Ami a vizeket illeti, elsőként a délegyházi tavakat, a Soroksár-ráckevei Kis-Dunát, a Duna–Tisza Csatornát és a csepeli kavicsbányát jelölhetném meg, mint a számunkra legtöbb „zsákmányadó” helyeket. Ugyanígy említhetném a Nagy-Dunát, a Tisza és a Kőrösök vidékét, és még más élővizeinket is, nem utolsósorban a Balatont és a Velencei-tavat, mint azokat a helyeket, ahol mind rendszeresebben feltűnnek a vak horgászok.

Nem véletlenül említettem elsőként a délegyházi tavakat, hiszen közös megmozdulásainknak, sport-

baráti találkozóinknak, horgászversenyjeinknek ezek adtak helyet a Nagy-budapesti Horgászegyesület dunavarsányi horgásztelepén. 1980-ig minden évben megrendeztük az előbb említett intézmény szervezésében a vak horgászok versenyét, az egyesület által felajánlott tiszteltdíjakkal jutalmazva a legkiemelkedőbb fogási eredményt nyújtó sporttársakat. Elsőként — éppen helyezéseinek alapján — Földi Antalt kell említenem, őt Hubay Bertalan és Kiss József követte, ugyancsak jó teljesítménnyel.

Nem titok, hogy általánosságban a vak ember nem bővelkedik anyagiakban, és bizony, akinek vakvezető kutyája sincs, annak még a közlekedés is többletkiadást és többletnehézséget okoz. A vak horgász esetében ez még inkább így van. Ugyanis, aki ennek a sportnak hódol, amellett, hogy a meglévő anyagiából elkerülhetetlenek a többletkiadások, ráadásul egy állandó kísérőről, segítőről is gondoskodnia kell, ha balesetmentesen és eredményesen kívánja e szép sportot űzni. Az utóbbiakon kívántam segíteni, amikor a Nagy-budapesti Horgászegyesület vezetőségével egyetértve, akciót indítottam a MOHOSZ (Magyar Országos Horgász Szövetség) berkein belül, ezzel a vak horgászoknak állandó, viszonylag biztonságos és eléggé halból vízterületet biztosítva, a kedvezményes horgász-, valamint területi jegy juttatásával az anyagi megterhelést csökkentve, továbbá ugyancsak kedvezményes területi jegy megadatásával a vak horgászt kísérő horgász részére, a többletkiadások nagy részétől mentesítve. A fenti egyesület vezetőségén kívül ebből szándékomban komoly és hathatós segítséget kaptam a Nagy-budapesti és Pest megyei Horgászok intézőbizottságának részéről is, mely elgondolásaimban támogatott és kéresemet a MOHOSZ főtitkárához jóváhagyó ajánlással együtt továbbította.

Az 1980-ban elindult többszöri tárgyalási sorozat és levélváltás után, végérvényesen ez év nyarán

intéződött el megnyugtatóan ez a kérdés. Nem kívánom a teljes levezést ismertetni, mivel ennek komoly terjedelme van, inkább csak a lényegét vázolom fel.

A MOHOSZ, a ráckevei Duna-ág intézőbizottsága, valamint a Gázművek sportegyesülete közös tárgyalásainak eredményeképpen az alábbi döntések születtek.

A Vak Horgászok Üzemi Csoportja a Nagy-budapesti Horgászegyesület kebelén belül feloszlik. Tagjait a Gázművek Horgász Sportegyesülete veszi át az alábbi feltételekkel.

Részlet az 1982. VII. 7-én kelt levélből:

„Kedves Rithnovszky Sporttárs! Bizottságunk a vak horgászcsoporthoz tagjai részére engedélyezi a ráckevei (soroksári) Duna-ágra kedvezményezett területi horgászengedély kiadását. A kedvezményezett területi jegy ára 130,— Ft. A szabályok és a korlátozások az ifjúsági területi jeggyel azonos jogokra és kötelezettségekre terjednek ki. Dancs Sándor bizottsági titkár. MOHOSZ Pest megyei IB. Ráckevei Duna Halgazdálkodási Bizottsága 2301. Ráckeve Pf. 35.”

Ennyit a határozatból. Szövegmagyarazatként tudni kell, hogy az említett 130,— Ft csak a területi jegyre vonatkozik, ehhez kapcsolódik még az állami jegy és a Gázművek tagsági díja, amelyek az előbbivel együtt 505,— Ft-ot tesznek ki.

Részlet az 1983. VI. 7-én kelt levélből, amely a vak horgászok kísérőire vonatkozó határozatot közli:

„Kedves Rithnovszky Horgásztárs! Levelére válaszolva közöljük, hogy a kísérő horgászási lehetősége — kivételesen — oportőr, vagyis nem névre, hanem felmutatásra kiállított engedéllyel látszik biztosíthatónak. Azért írjuk, hogy kivételesen, mert ilyen engedélyt csak szövetségünk jogi tagsága jogán, intézményeknek, vállalatoknak szoktunk kiadni a Duna-ágra 1000,— Ft-os áron, amit ebben az esetben 500,— Ft-ért adnánk. Minden horgászjeggyel rendelkező horgász horgászhat-

na vele, amikor Ön rendelkezésére bocsátja, nyilván elsősorban akkor, amikor Önt kíséri... Keszei Károly főtitkár. MOHOSZ Magyar Országos Horgász Szövetség Bp. V., Október 6. utca 20. 1373 Bp. Pf. 611.”

Az említett kísérő horgászjegy nem névre szóló, lényegében tulajdonjogát a vak horgász birtokolja, s alkalmanként is bárkinek átadhatja, hogy ha az illető valamely más horgászegyesület tagja. Olyankor, amikor egyazon személy jár velünk, mint állandó kísérő, értelem szerű, hogy ezen kedvezményes jegy árát saját maga fedezze. Váltakozó személyek esetén vagy maga a vak horgász, vagy pedig a szóban forgó személyek fizetik ki részarányosan a jegy árát.

Részlet a MOHOSZ 1983. VI. 29-én kelt leveléből:

„Kedves Rithnovszky elvtárs! Visszatérnék június 24-én kelt levelére. A gyakorlati lebonyolítás érdekében kérem, hogy az oportőr területi engedély átvétele ügyében — a szükséges adatokat tartalmazó levél kíséretében — keressék meg a MOHOSZ Ráckevei Halgazdálkodási Bizottság titkárát, Dancs Sándor elvtársat (Ráckeve, Kossuth u. 93.), aki ki fogja adni az oportőr ráckevei Duna-ági területi engedélyt á.: 500,— Ft-ért a következő felirattal: „X. Y., vak horgász kísérője”. A jegyre rá lesz gépelve, hogy csak az illető vak horgász kísérőjeként használható fel. — Keszei Károly főtitkár. MOHOSZ Magyar Országos Horgász Szövetség Bp., Október 6. utca 20. 1373 Bp. Pf. 611.”

A fenti levélrészletek önmagukért beszélnek, s egyúttal a tennivalót is tartalmazzák.

Még annyit. Mivel a Vak Horgászok Üzemi Csoportja feloszlott, természetesen, hogy az én csoportvezetői feladatköröm is megszűnt. A Gázművek horgászegyesületének vezetősége — amíg e dolgok teljes mértékben nem konszolidálódnak — engem kért fel az összekötő szere-

pének betöltésére, ezt szívesen vállaltam.

Az egyesület elnöke Nagy Antal, főtitkára Kővári Béla sporttárs, az egyesület címe: GÁZMŰVEK HORGÁSZEGYESÜLETE Bp. VIII., Köztársaság tér 20. 1081. Fogadási nap és időpont: minden csütörtökön 15—17 óra között.

Itt hívom fel azoknak a sporttársaknak a figyelmét, akik már tagok és mindazokét, akik be akarnak lépni a vak horgászok táborába, ha bármely horgászati kérdéssel kapcsolatban nehézségük támad, bátran keressenek meg a 229-870-es munkahelyi vagy a 121-312-es otthoni telefonszámon, esetleg levélben a következő címen: Bp. XIII., Visegrádi u. 12. 1132.

Azon sporttársak kedvéért, akik az ország bármely vízén horgászegyesületi tagok vagy horgászni kívánnak, példaként közlöm, hogy több sporttársunk ezekre a MOHOSZ határozatokra történő hivatkozással, saját anyaegyesületénél a fenti kedvezményeket minden további nélkül megkapta.

Az új anyaegyesületben szeretettel látja a vezetőség az újonnan jelentkezőket. A magam részéről megköszönöm sporttársaimnak a munkában való segítséget, további jó fogásokat és sok szép eredményt kívánok mindannyiuknak e sportban.

Vidám sarok

DR. SCHIFF ERVIN

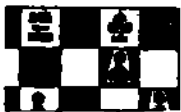
TAKARÉKOSKODJUNK

A mai világban mindenki csak a megtakarítással foglalkozik. Talán már egy kissé túlzásba is visszük. Erre utal a következő történet.

— Az én uramnak mindig csak az autójával van tele a feje — panaszkodik egy autós feleség.

Mire a másik azonnal rávágja:

— No! Számítsd csak ki, hogy mennyi garázsköltséget spóroltok meg.

Társasjátékok kedvelőinek

A televízió pécsi körzeti stúdiójának „Sorstársak” című műsorában idén tavasszal egy érdekes hírre lettem figyelmes. A Sopronban élő Pintér Ferencné, nyugalmazott egészségnevelő szellemes társasjátékok ötletével kereste meg a műsor szerkesztőt. A vakok számára készült társasjátékok megragadták figyelmemet, így levélben kerestem fel Pintér Ferencnét, aki válaszához rövid leírásokat is csatolt, ezeket most szívesen adom közre. Reméljük, hogy a belátható jövőben megindulhat a sorozatgyártás is, de a játékokat némi kezűgyességgel a sorstársak maguk is elkészíthetik; például a kockákra öntapadós dymoszalaggal Braille betűket ragaszthatnak; a betűrómi aprókártyáit vastagabb kartonból táblával szinte bárki sajátmagának elkészítheti.

(Szerkesztő)

Braille kockajáték

(Betűjáték)

Tartalmaz 1 db rázó poharat és 7 db kockát, felületükön 41 db betűvel és 1 db csillaggjellel. A csillag bármely betű helyett behelyettesíthető. (A kocka lapjain található mélyedés a betűolvasás irányát határozza meg.)

Ez a játék egyedül és társaságban is játszható, kombinációs képességet fejlesztő, szórakoztató agytorna.

Betű ráfestésével látó és Braille írást ismerők, gyermekek és felnőttek egyaránt játszhatják.

Játékszabály:

A kockákat a pohárban összerázzuk, kiterítjük. A felületükön lévő betűket úgy variáljuk, hogy egy, a lehető leghosszabb szót képezzük vele.

A szó betűinek száma jelenti a pontszámot. (Pl.: ALMA = 4 pont, TÉL = 3 pont, stb.).

A játékot időre játsszuk, 1–2, vagy 3 perces gondolkodási idővel, a helyesírási szabályok betartásával. (Rövid o, ö, ü, hosszú ó, ő, ú stb.).

A játék meggyorsítható úgy, hogy mindenki kap papírt, ceruzát, (stílust), a dobó mondja a ki-

terített betűket, s mindenki felírhatja mellé a saját variációit. A gondolkodási idő letelte után a játékosok közlik eredményeiket és a dobó jegyzi a pontszámokat és a 10 dobás győztese az új dobó.

Így nagyobb csoportok egyidejű játékát, szórakoztatását és versenyt is szolgálja a játék.

*

Betűrómi társasjáték (Braille írással)

A játék az ABC betűinek különböző darabszámú lapjaiból tevődik össze.

Lényege, hogy az egyes kiosztások alkalmával kapott különböző betűkből minél több betű felhasználásával minél több betűből álló értelmes szavak kerüljenek kialakításra.

Megegyezés kérdése, hogy milyen jellegű szavak kerülnek elfogadásra. Tőszó, ragozott, képzett szavak, tulajdonnevek, közismert, vagy idegen... stb.).

A játék menete

A betűkártyákat, lapokat (kockákat) írásos felükkel lefelé fordítva összekavarjuk. A lapokból osztás, vagy személyes kivétel alapján mindenki 7 darabot kap.

Cél, hogy az egyidejű kezdés mellett — megállapodás szerinti — az első kirakó elkészüléséig, vagy adott idő alatt — lehetőleg minél hosszabb szavakat rakjanak össze.

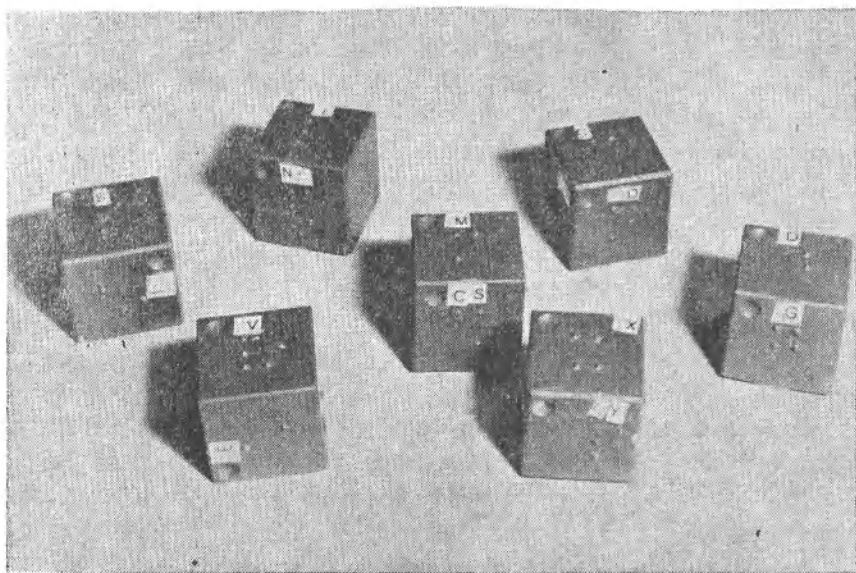
Lezáráskor a kirakott betűk szerinti darabszámmal megegyező pontot kap a játékos.

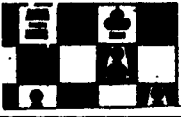
A felhasznált betűket félre kell tenni és a megmaradtakat 7-re kiegészíteni.

A játék akkor fejeződik be, ha a kiosztandó betűk elfogytak. Az nyer, aki a legtöbb pontot gyűjtötte össze.

Játszható tetszés szerinti résztvevőkkel. Kedvező a 4–5 játékos szám.

Jó szórakozást kívánunk!

CSIKÓS ZSUZSA

Csehországi levelek I.

Kedves Barátom!

Csehországi barangolásunk első állomásáról, Prágából írok neked, és engedd meg, hogy az élményáradatból — amiben részünk volt — egy csokorra valót átnyújtsak most neked.

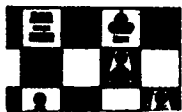
Teljességre nem törekszem, hiszen könyvet lehetne írni arról, amit láttunk.

Először is az indulás: reggel hatkor a Keleti pályaudvarról, az „Express” nem éppen minden kényelemmel ellátott, de azért viszonylag kényelmes Ikaruszán. Rajkánál léptünk ki az országból, és kíváncsisággal telve fordultunk egy eddig számunkra ismeretlen, nem látott ország felé. Prágáig az utunk nem volt túl érdekes, egyetlen várkastélyt ejtettünk útba, de arról majd a végén írok. Végig a sztrádán haladtunk. Ami első benyomás volt: a kifogyhatatlan sudártörzsű fenyőerdők. Erdők zöldje végig, és mindenhol, amit fehértörzsű, karcsú nyírfácskák villanó foltja tarkított. Az este Prágában ért utól, ahol az Egyetemvárosban kaptunk szállást. Kétágyas, tágas — de nem túl kényelmes vaságyas — szobákban. Színes vidám élet, jelen volt a világ minden nemzete, a szőke északitól a csokoládészínű déliig. Zenekarok szabadtéri non-stop bemutatója, és dizsi.

Az Egyetemváros parkja csak a másnapi verőfényben bukkant elénk. Gyönyörű tava a „fókás tó”, szépen gondozott parkja üdítő perceket szerzett. Szállásunk baloldalán a Nemzeti Stadion, jobbán a TV-torony és a kilátó. Érdeemes volt megmászni, Prága látképe kárpótolta a szívdobogató lépcsősorért. A bőséges — igazán diákgyomorra szánt — reggeli után a metróval utaztunk le Prága szívéig, a Vencel térig, ahol elkezdődött a gyalogos városnéző séta. A tér főalakja és uralója a Nemzeti Múzeum neoreneszánsz épülete, amely 1890-ben készült el. A múzeum előtt Szt. Vencel szobra áll, jobbra az új kongresszusi épület. A Vencel

térről az Óváros felé indulva találjuk a Tyl Színházat, itt volt Mozart Don Juanjának ősbemutatója, mögötte az 1348-ban alapított Karolinum, melynek hallgatója volt II. Rákóczi Ferenc is.

A Moldva felé haladva sűrűn sorakoznak a műemlékek, felsorolni is sok: a Szt. Gál templom, a Bethlen kápolna — ez volt Husz János temploma —, a Klementinum, régi jezsuita kolostor, ma az egyetem könyvtára, kb. 500 kódexet őriz. A Szt. Salvátor templom, az ún. Olasz Kápolna, 1590-ből, a Szt. Kelemen pravoszláv templom. A Keresztesek teréről nyílik a Károly-híd, melyet Peter Parler épített 1357-ben. Érdekessége, hogy a híd két oldalán 32, XVI. századi szobor áll. A Károly-híd „budai” oldalán látható Prága „Velencéje”. A Moldva torkolatába épített utcácskák igazi velencei hangulatot árasztanak. Az ún. „pesti” oldal érdekessége még az Óváros téren a Városháza. A torony külső falán középkori óramű van, az Orloj. Minden óraütéskor két kisablak nyílik ki a toronyban és kettesével megjelenik bennük a tizenkét apostol. Az óra alatt jobbra a halált megszemélyesítő kaszás csontváz húzza a lélekharangot, balra pedig Szt. Péter invitál a mennyország felé. A tér közepén Husz János szobra, a keleti oldalon a Tyn templom, mögötte a Prágai Karavánszeráj, a Tyn-udvar. Az Óváros térről indul a fényes palotákkal szegélyezett Parizska utca, mely nevét a két város barátkozásának emlékére kapta. A régi városháza tanácskozó termében áll egy hatalmas porcelán váza (kb. 1,5 m magas), amit Párizs város ajándékozott Prágának barátságára jeléül, innen az utca elnevezése, Párizsi utca, mely a Szvatopluk-hídhöz vezet. Az utca végén a Zsidóvárosba érünk. A gótikus zsinagóga Prága egyik legbecsesebb műemléke. A Pinkász zsinagóga ma múzeum, a náci 77 298 csehországi áldozatának nevét és kartotékát őrzi. A Pá-

rizska utcán jobbra fordulva jutottunk el a Boldog Ágnes kolostorba, 1230-ban I. Vencel kezdte építeni — ma a Nemzeti Galéria képtára. Innen a Köztársaság térre értünk, ahol látható a Proсна Brana, a „tornyok öreganyja”. A gótikus lőportornyot 1483-ban építették. Az Óvárost így átrohanva jutottunk el a Szt. Miklós templomhoz, mely csaknem egy évszázadig épült. Kupolája 75 m magas, a mennyezeti freskók Szt. Miklós életét ábrázolják, az Egerben eltemetett Kracker festő alkotásai. Másnap a Nerudva utcán mentünk fel a várba.

A románkori épületeket 1125—40-ig építették. Magyar vonatkozású érdekessége a Kolozsvári testvérek Sárkányölő szobrának másolata — eredetije a Bencés-rendi apácák kolostorában berendezett galériában látható —. Megemlíteném még a belső udvaron a díszkutat és a szégyenketrecet. Mindkettő igazi remekmű.

Az Ulásló termet a 62 m hosszú gótikus csarnok teszi érdekessé. Itt fogadta az uralkodó a lovagok hűségesküjét vagy a bajvívót — lóháton; a terem végén ún. lovas lépcső található. A régi gyűlésteremben volt a tartományi küldöttek tanácskozása. Érdekessége a lépcsőzetes magasságban elhelyezett ülés, mely hivatott volt jelezni az ott helyet foglalók állását a társadalmi ranglétrán. Kisebb ülésekre a zöld szobát használták, melynek csodálatos emeletes cserépkályhájában gyönyörködtünk.

A harmadik udvarban láttuk a Szt. György Bazilikát, melyet 920-ban Vratislav fejedelem alapított. Többször tűzvész pusztította. Az ún. arany utcácska apró házai közt igazi meseországban éreztük magunkat. A tévhittel ellentétben, itt sohasem éltek aranycsinálók. A Daliborka-torony az utcácska végén börtön volt. Legendája szerint itt raboskodott Daliborka, aki esténként és éjszakánként csodálatos hegedűjátékával bűvöletbe ejtette őrzőit, a bástya sétányát róla nevezték el.

A rengeteg látnivaló közül megemlíteném még az új városházát, a huszita háború megkezdésének jeladásaként ennek az épületnek az ablakából dobták ki a tisztviselőket.

Az est fénypontja az „u kahlichu” díszvacsorája volt. A „Kehely”, ahol Svejk, a derék katonára járt az elbeszélés szerint. Minden korhű

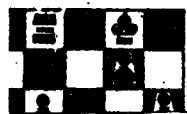
benne, még a vacsora is hatkor volt. Az emlékezetes Ferenc József kép ma is ott lóg a falon. A sör nagyon ízlett és a knédli is. Hangelatos, kedves vidám este volt.

Ebben a sűrű és tömör felsorolásban tudom, nem érezhető az a vizuális gyönyörűség, amit kellően leírni nem is lehet, amihez szürke a szó és túlon túl kevés az idő. Felejthetetlenek a csodálatos színekben pompázó hatalmas rozetták, gótikus üvegablakok, gazdagon díszített faragások, csipkés tornyok, aranyozott kupolák. Nem tudom szavakkal visszaadni a Lorettói Szűz temploma ezüst oltárának, gazdag kincstárának látványát, az ezernyi drágakő vakító csillogását, a nehéz, arany (12 kg tiszta arany) szentségtartó és sokszáz briliáns pazar ragyogását, és az egész lenyűgöző látványát, és csak kedvet adhatok egy hasonló barangoláshoz, ha elmesélem még a macskaköves utcák varázsát, a harangjátékokra váró turisták örök áradatát. Századok találkozása Prága és századokkal találkoztam Prágában. Látni, hallani, érezni lehetett a letűnt évezredet. Ott volt a köveken, a falakon, a levegőben.

Megemlíteném — műemlékeik töméntelensége miatt talán — nem kellően vigyáznak értekeikre, de igen jó a propagandájuk. Sok műemlék van most restaurálás alatt, kicsit talán megkésve, de nem elkésve. Prága a restaurálás lázában ég. Összehasonlításként még elmondanám, hogy szívesen látnám otthon is, amit itt láttam: sok a virág. Erkélyeken, ablakban, tenyérnyi földbuckán virág, virág. Prága új pannel lakótelepe előtt például a sztrádán, amikor beértünk, hatalmas napraforgó tenger virított. A körengeteg egyszerre olyan vidám és barátságos lett tőle, hogy szinte hívogatott.

Gondozott, szép parkokat láttam, igaz, az Óvárosban kevés a fa. Az itt lakók talán zárkózottabbak, de segítőkészek. A pesti ember jobban kifelé él.

Kérlek, ne haragudj, hogy ilyen sokat meséltem, talán elvontalak fontosabb dolgoktól, de ne sajnáld. Rohanó századunkban fontosnak érzem, hogy többet tudjunk egymásról, ha ez alatt a rövidke idő alatt sikerült egyáltalán bepillantást nyernem egy főváros életébe, azt most így keztem továbbadni neked.

Goethe azt írta Prágáról, hogy „a világ kőkoronájának legszebb drágaköve”, én csak hozzáteszem még, hogy Csehszlovákia fővárosa, kb. 1 200 000 lakossal. A város 1945 májusában szabadult fel.

Jelene és jövője miénkkel közös, mert mindketten a szocialista tábor tagjai vagyunk, számunkra létszükséglet a béke, hogy jövőnket szebbé tegyük, és múltunkat örök okításul megőrizhessük az utókor számára.

Búcsúzóom tőled. Legközelebbi levelemben a Dél-Cseh—Morva várakról írok, ami utunk következő állomása. Addig is ölel igaz barátod:

CS. ZS.

Prága, 1983. aug. 8—10.

Csehországi levelek 2.

Kedves Barátom!

Lélegzetnyi pihenő után újra írok. Sokat gondoltam Rád utunk második felében, és végtelenül sajnálom, hogy nem jöttél velünk.

A cseh—morvaországi várséták életre szóló élményt nyújtottak nekünk. Lábunkban több tucat kilométerrel, szerda reggel újra buszba szálltunk. Az idő csodálatos volt, az ég kéken ragyogott, a fenyvesek fenséges suhogással, és áthatolhatatlan sötétséggel kísérték végig a Kis-Kárpátokon. A táj káprázatosan szép. Apró falvak, történelmi korhűségű házacskák, és virág, virág, a kertben, az utcán, az ablakban. És tavak. Barátom! Ez a vidék az ezer tó vidék! Szinte kilométerenként, a leghihetlenebb helyeken tó, tó, tó! Tiszta vízű, mély, vagy tavirózsás, hattyúkkal és fenyvesek. Kanyargós hegyi utak a szédülésig. Metszően tiszta levegő. Prágától mintegy ötven kilométerre, kocsiztunk, az első állomás Konopiste.

Csodálatos kis település. Várkastélya a XIV. században épült, de a XVIII. században átalakították. Gyakran tartózkodott itt Vilmos császár és Ferenc Ferdinánd. Mesésen szép, hatalmas parkban található, bútorzata, csillárai, faliképei, mennyezeti freskója hihetetlen pompá-

ról és gazdagságról árulkodik. Külön érdekessége az Európában egyedülálló fegyvergyűjtemény — a sisaktól a lovas harci páncélíg és az ágyúig — amit Ferenc Ferdinánd saját maga gyűjtött össze. A várhoz külön tó és vadászterület tartozik. A vár egyemeletes, körbástyája messze látható.

A vár árkában ma nincs víz, csak egy jámbor barnamackó. Sétányain faragott kőpadok, pihenőjében Justicia, Zeus, Vénus és Ámor szobrai. A várban most erdészeti múzeum és trófeagyűjtemény látható.

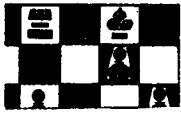
Mókusok kedves szemtelensége kísért a parkon át, hozzászoktak a turistákhoz és elfogadják a diót, sőt a ropit is. Rövidke visszakanyarodás után megtekintettük a XI. században alapított Benesov városkát, amely most járási székhely. Nevezetessége az 1550-ben épített városháza, gótikus plébánia temploma és barokk piarista temploma. A XIV. századi kolostortemplomnak már csak romjai láthatók. Festői szépségű tájakon jutottunk el a következő várig, amit „Crvena Lhota”-nak, vörös háznak neveznek. A vár vízivár. Mesterségesen felduzzasztott tó veszi körül. A XVI. században épült, gótikus vár apró neobarokk kerttel, hatalmas parkkal.

Lenyűgöző barokk és reneszánsz bútorai eredetiek. Itt forgatták a „Névtelen vár” című magyar filmet, ha láttad, talán most felidézheted. A valóságban szebb.

A színek szinte irreális tobzódása olyan, mint egy modern festmény. Tiszta kék ég, mély zöld park, a kastély mályvavörös fala és mindez tükröképként vetítődik vissza a mélyvízű tiszta tóból, ahol büszke hattyúpárok ölelkeznek. Barátom, ez egy álomvilág!

A szépség, a pompa lenyűgözött. Csendesen siklott még autónk is tovább, csak az emelkedőknél prüszkölt egy kicsit, hiába az Ikarusz is fárad, és nem szeret hegynek fel menni.

Tó és tó! Ezernyi tó! Duzzasztott és természet adta. Minden mélyedésben víz. Víz a faluban, erdőben, hegytetőn. Bámulatos! És fenyők. Kifogyhatatlanul. Az embernek az az érzése, hogy itt nincs is szántó. Miből él ez az ország, adódott önkéntelenül a kérdés, hiszen csupa erdő. Ez egyébként érezhető volt a pia-

cokon is, kevés volt a zöld és a gyümölcs, ahol volt, sorok álltak. Egyébként most arattak. Meglátásom szerint magas szinten gépesített ország.

Utunk következő vára Tabor.

Tabor a husziták tábora volt, innen a neve. A városfalak, bástyák nagy része épen maradt. A főtéren a városháza (1440), ma huszita múzeum. Innen nyílnak a tér alatti kazamaták. A városháza előtt kőasztalok, itt étkeztek közösen a kelyhesek. A táboríták radikális elvei, hogy tagjai teljesen egyenlők, aki soraikba lépett, értékeit a téren levő kőkádba tette, ahonnan egyenlően elosztották. XV. századi templomának tornya 77 m magas, víztornya 1492-ben épült. A huszita fellegrát csak a vezér legyilkolása után tudták bevenni. Tabor várából hosszú kocsikázás után Ceske Budejovicén át haladtunk Brno felé. Ceske Budejovicére csak villanásnyi idő maradt. Megemléntém a főtéren látható lábasházakat, a Sámsonkutat, a reneszánsz fekete tornyot, amit harangtoronynak építettek, ma 360 lépcsőjével kilátó. Rengeteg műemlékéből csak néhányat láttunk. A várost II. Ottokár alapította a XIII. század közepén. Innen egy vargabetűvel visszafelé a sztrádához és a végcél Brno. A városról még külön írok, most azt mesélem még el, amit várában, a Spilberkben láttunk, és a kirándulást Olomucra. Brnoban szintén egyetemi „lakosztályunk” volt. Háromágyas, tiszta és kényelmes kollégiumi szállás. Ragyogó fürdő! Sajnos kevés: emeletenként kb. 50 szoba és ehhez három-három zuhanyozó. Ellátásunk bőséges volt, meghízva jöttünk el. Két napot töltöttünk itt, gyönyörű város. A vára Spilberk, Európa legsúlyosabb várbörtöne. A XIII. század második felében, gótikus stílusban épült a vár, melynek maradványai ma is láthatók. A huszita mozgalom idején Brno híres huszita-ellenes gócpont volt.

Magyar vonatkozású történelmi ténye, hogy Podjebrad, uralkodásának idején, összeütközésbe került a pápával, és kereszteshadjárral fenyegették meg, Korvin Mátyás magyar király szembe fordult Podjebrad Györggyel, ekkor a Brno-i főurak elárulták uralkodójukat és megnyitották Brno város kapuit a magyar hadse-

reg számára. 1578-ban a vár tűz martaléka lett, később a várat rendbehozták. Bevehetetlen erődítmény lett. A vár másik magyar vonatkozású története, hogy a francia forradalom idején itt voltak bebörtönözve a magyar jakubinusok, köztük Kazinczy Ferenc, a magyar irodalom kiemelkedő alakja.

Láttuk börtöncelláját. Emléktábla őrzi a nevét és ottjártunkor a tábla alatt vörös szegfű virított a nyirkos falon, piros-fehér-zöld szalaggal átkötve. Szívet szorító érzés volt. Kísérőnk elmondta, hogy ezen a helyen a magyar csoport énekelni szokott, és ekkor valahonnan valaki, halkán elkezdte az „Isten áldd meg a magyart”. Apró borzongás szaladgált rajtam, és a torkom valahogy szűk lett. Különös, szívet szorító érzés volt hallani a nyirkos, mély kazamatákban, hogy visszhangzik a magyar himnusz. Kifényesedett a szemem tőle és a többieké is, csillogott, akár az örökké könnyező falak. Ezek közt a falak közt 1939-ben a nácik gyűjtő fogolytábort létesítettek. Rövid idő alatt 80 000 fogoly vonult át itt, sokan soha többé nem jöttek ki a kazamatákból.

Megrendülten álltam az emberi kegyetlenség megnyilvánulása, a hitleri kínzókamra előtt. A csontnyújtókerék és -csiga, a tűzben hevített kínzóvasak láttán iszonyú gyűlölet támadt fel bennem és ösztönös tiltakozás: soha többé háborút! A kivégző zárka, a gilotin vesztőhely — szinte hallatta sikoltásokat.

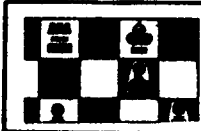
Az alsó részben, ahol gyilkosok, rablók töltötték büntetésüket, az elítéltek vasra voltak verve, a fejükre állandóan csepegett a víz, kínjaikba rövid idő alatt beleőrültek és belepusztultak.

A vár az emberi kegyetlenség magas iskolája.

Melső emeleti termeiben ma modern festészeti kiállítás van.

A várséták záró akkordja volt az olomuci kirándulás.

Olomuc magyar vonatkozású történelmi eseménye, hogy Mátyás király itt kötött békét Ulászlóval. Itt foglalta el a trónt Ferenc József, aki a bécsi forradalom elől menekült ide. Itt szövegezték és adták ki az ún Olomutzi Al-

kotmányt. Az erődítmény kazamatáiban sok magyar honvédtiszt raboskodott az 1849-es fegyverletétel után. Megcsodáltuk a 40 évig készült 1378-ban befejezett barokk szentháromság oszlopot. A XVI. századi Szt. Móric templomot és a Moldva kanyarulatában a Szt. Vencel katedrális.

Brnoi tartózkodásunk második napján Brno városa kínált ezernyi látnivalót. Mozgalmas éjszakánk volt, a kollégium hátsó udvarán levő teli kukákba égő csikk került. Szirénaszóra és fojtogató füstre riadtunk. Fülledt meleg volt, így minden ablak nyitva, senki sem kerülhette el a kényeszerű tüzijátékot. Kétméteres lángokkal égtek a kukák, mire a tűzoltóautókból a fehér habtenger ráborult a tűzre. A műanyag orrfacsaró füstje még másnap is érezhető volt.

Brno útkereszteződések vonalán fekszik, 1243 óta város.

Sétáink során megtekintettük a Péter—Pál katedrális, a Szt. Jakab templomot. Gyönyörű mennyezeti díszei, a három címer, gazdag oltára és a faragott márvány stáció szobra, csillárjai, főoltára, külön szót érdemel. A Szt. Jakab templom a gótika mintája. Érdekessége, hogy a vele szemközt álló szerzetesrendiekkel „rosszban” levő katolikus papok a rendiek boszszantására és kicsúfolására a templom emeleti ablakpárkányára a kolostor felé fenekét mutató kisördögöt raktak. A szobrocska ma is látható.

A Petrov-dombon álló kapucinus kolostor kazamatáiban félelmetes látványban volt részünk: kéz-, láb- és koponyaacsontokból készített csillárt a szerzetesrend egyik tagja.

Az itt — ma is rendkívül jó állapotban — szabad levegőn és koporsó nélkül fekvő emberi testeket (80 db) mindenféle balzsam nélkül a levegő áramoltatásával szárították ki.

Az itt nyugvó tetemek ruhátlanok, apró ágyéktakaróval. Haj, köröm, arc és izom teljes eredetiségében, csak szürkére száradva látható. A kazamatákban fent és lent nyílások vannak, amelyek több központi kürtöbe torkollanak, így erős és állandó huzat biztosította a tetemek kiszáradását. Itt nyugszik többek között Trenk kapitány is, Spilberk várában raboskodott és

halt meg, és Szt. Clementina keresztyén vértanú, akinek kifolyt vérét üvegedénybe felfogták, kikristályosodva, de ma is látható.

A városban ezenkívül számtalan műemlék, templom és múzeum van, amit mi már nem láthattunk.

Napunk hátralevő része már a vásárolgatásé volt. Az üzletek itt sűrűbbek, gazdagabbak. Megcsodáltuk még a brnoi vásárvárost és a sok gyönyörű és viszonylag olcsó sportcikket — amit sajnos kihozni nem, csak megnézni szabad.

Holnap reggel indulunk a karsztvidékre, így most búcsúzom, mert későre jár. Remélem, barátom, nem untattalak. Sok-sok képeslapot vásároltunk, a cseh sört is megkóstoltuk — jó! És olcsóbb, mint az üdítő. Nem tudom miért, de ennek elenére ittás embert eddig nem láttunk.

Búcsúzom. Nyugodalmas éjszakát kíván és ölel igaz barátod

CS. ZS.

Brno, 1983. aug. 11—12.

Csehországi levelek 3.

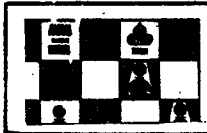
Kedves Barátom!

Tériszonyom van. Az ifjúsági szállás, ahol vagyunk, 10 emeletes, és mi a 10-iken vagyunk.

Két lift van, az egyik a páratlan emeleteken áll csak meg, a másik a pároson. Lefelé még sosem sikerült elkapni, így gyalog mentünk. A lakosztály patyolattiszta, 4 ágyas, fürdőszobás összkomfortban lakunk, társbérletünk egy mama hasonló korú fiával, mint az enyém.

A srácok jól megértik egymást, most éppen a dizsibe mentek, mert az itt is van.

Gyönyörű két napunk volt, holnap reggel már otthon leszünk. Fáradtan, de élményekben gazdagon. Közel 2000 km-es utunk vége felé jár. Tegnap a karsztvidéket jártuk be, két cseppkőbarlangot láttunk, én a Katalinról mesélnék, nekem az volt a szebb. Cseppkövei színesek, többszintes barlangrendszere csodálatos.

Nagytereme 91 m hosszú, 44 m széles és 20 m magas. A barlang cseppköveinek némelyikéhez külön legenda fűződik. Az egyik terme az Elmúlás nevet viseli, mert cseppkő-képződésük alakja egy roskadozó ház, és a megnyíló föld formáját mutatja. Egy másik kő neve Török szablya — itt az erős szélmozgástól nem függőlegesen, hanem ferdén „nőttek” a kövek. A Siva-szobor legendája, hogy aki hazudik, az a barlang foglya marad, csak igazmondó mehet el előtte. (Mi épségben kijutottunk, mily' öröm, hogy vannak még rendes emberek.) A fészek tojással — pedig egyszerűen káprázatos, csak a tojás teteje kissé tompa. Nem csodálkozol, ha elmondom, hogy a hozzá fűződő monda szerint az a hajadon, aki a tojást megérinti, abban az évben férjhez megy. A barlangtól mintegy 4—5 km-re óriás fenyőerdőben található a „Macocha” (mostoha) szakadék. (Fenyőtobozt nem tiltja a vám, 3 toboz lapul a táskámban. Magjait otthon majd cserépbé rakom. Hátha marandót alkotok utódaimnak, a fenyők 50—80 m magasak és szörnyen korosak.)

A „mostoha” szakadék 138,7 m mély, legendája, hogy egy mostoha anya, mostoha fiát szakadékba dobta, a fiú fennakadt egy fán, segítségért kiáltott és erdészek kimentették. Helyette a gonosz mostohát dobták le, aki szörnyet halt, innen a szakadék neve.

Utunk a Macochától az osztrák—cseh határ felé vezetett, az utolsó vár sétáink során Dévény vára, amit Pozsony előtt ejtettünk útba. Dévény a Duna és a Morva ölelkezésénél fekvő kis település. 864-ben fejedelmi székhely. Az újabb várat — ami a Báthoriaké, majd a Pállfyaké volt — a franciák 1809-ben felrobbantották, így láttuk mi is, nincs újjáépítve.

Pozsonyra egy napunk jutott. Vasárnap lévén, népesebb volt a város. Pozsony a XVI. század közepétől a magyar királyok koronázási

székhelye volt és 1848-ig itt tartották az országgyűléseket is. Műemlékeit felsorolni is sok lenne, mi sem láttunk mindent, én is csak néhányat mondok el neked.

A Duna fölé emelkedő várat a XX. században építették újjá, múzeum és képtár. A vár alatti rokokó palota — óramúzeum — sajnos zárva volt.

A koronázó templom (1300), ahol 11 királyt és 8 királynét koronáztak. Keresztelő kútja bronz és 1403-ból való. A Mátyás király alapította egyetem. Megnéztük Kempelen Farkas szülőházát, ahol Liszt Ferenc első hangversenyét adta. Az Óvárosházát és a primáspalotát, ahol 1805-ben a pozsonyi békét aláírták. Itt írta alá a 13 aradi vértanú halálos ítéletét Haynau.

A Duna partján, a Szlovák Nemzeti Galéria impozáns új épületét, csodálatos ikonjait és faszobrait, valamint a mai szlovák festők kiállítását láttuk.

Fellifteztünk a Duna — Európában egyedülálló — középvesztésű sodronyhídjának tetejére, és megcsodáltuk a vasárnapi verőfényben fürdő szlovák fővárost. Szemmel „hazalátogattunk” és „átrándultunk” Ausztriába. A Duna túloldalán levő Ligetfalú parkjában megkerestük Petőfi szobrát. Maradék pénzünket a dunaparti presszóban söröztük és fagyiztuk el. Meg kell mondjam, a fagyalt, a kimondhatatlan nevű „zmrzlina” náluk nagyon finom, pedig kb. olyan áron állítják elő, mint otthon.

A hétnek és cselszlovákiai kalandozásainknak vége, időm is lejárt, csomagolni kell.

Búcsúzóom barátom. Jövőre Székelyföldre indulunk. Ha ezek után kedvet kaptál, kérlek, tarts velünk.

Viszont látásra otthon. Ölel barátod

CS. ZS.

Pozsony, 1983. aug. 13—14.

Beköszöntő az 1983/84-es úttörőévre

Vége van a vakációnak, s ti ismét az iskolapadokban ültök. Új tanév, új mozgalmi év kezdődik. Bár sok mindenben azonos lesz az eddigiekkel — hiszen hagyományainkat megőrizve kell továbblépnünk — de lesznek új vonásai is a munkának.

Nézzük ezeket szépen sorjában.

Jelszavunkat megtartottuk az idén is: „Névadónk szellemében élünk!” Tehát Táncsics Mihály életével az idén is kicsit többet foglalkozunk majd.

Az ötnapos tanítási hétre való áttérés következtében igyekszünk a megnövekedett szabadidőt a tavalynál is jobban kihasználni.

Ősszel lesz a kerületi, majd az országos VIII. úttörővezetői konferencia, mely egy sor új feladatot is kijelöl számunkra az elkövetkezendő öt esztendőre. A fő feladatok elsősorban cselekvési irányt és nem programot jelentenek. Tehát az 1983/84-es úttörőévben minden érvényes, ami az előzőkben meghatározó volt a csapatok életében.

Újdonság lesz az úttörőév *szakaszokra bontása*, amely alkalmazkodik az 1983/84-es év kiemelkedő eseményeihez: a tanév és a mozgalmi év kezdéséhez, a csapatzászló ünnepéhez, az úttörővezetők VIII. országos konferenciájához, a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 65. évfordulójához, a nemzetközi gyermeknaphoz, illetve a tanévzáráshoz és a Magyar Népköztársaság Alkotmányának ünnepéhez.

Természetesen munkatervünkben havi bontásban is szerepelnek majd feladataink. Pl.: a hagyományos ünnepélyek, a „Ki mit tud?”, a

farsang, a kerületi és nevelőotthoni versenyek, a Gyógypedagógiai Szakbizottság közös rendezvényei stb. Csapatunk munkaterve — immár hagyományosan — szeptember végéig minden raj kezébe kerül, Braille-írásban, hogy ebből tudják lebontani a raj és órasi munkaterveket.

Most tehát inkább a szakaszokat ismertetném részletesebben: *I. szakasz: 1983. augusztus 29-től december 12-ig tart*, s a „Munkaakció” nevet viseli. A feladat nagyon sokrétű. Nemcsak társadalmi munkáról van itt szó, hanem inkább az a cél, hogy kicsit „jobban odafigyeljünk” egymásra, az idősebbekre, a környezetünkre.

Tehát:

1. Idősek gondozása.
2. A szűkös vagy veszélyeztetett helyzetben levő pajtások támogatása.
3. Hasznos társadalmi munka.
4. Családokkal szorosabb kapcsolat kialakítása.
5. Testvériskolaként látó iskolákkal felvenni a kapcsolatot.

A szakasz gyakorlatilag a VIII. konferencia megkezdéséig tart.

A II. szakasz: 1983. december 13-tól 1984. május 27-ig, tehát az egész II. félévet magába foglalja.

Itt a *demokratizmus és az önkormányzat* kerül előtérbe.

Például:

1. Csapat történet feldolgozása és ismertetése.
2. Kiemelkedő csapattagok emlékei.
3. A pajtások jogainak és kötelességeinek megbeszélése.
4. Csapathagyományok feldolgozása.
5. A csapat barátainak bemutatása, a külső kapcsolatok erősítése.

Kiemelkedő esemény lesz 1984. március 21., a Tanácsköztársaság 65. évfordulója, ezért méltóan kell megünnepelnünk.

III. szakasz 1984. május 28-tól augusztus 20-ig tart. Ez már a vakációs, *játékos szakasz*. Célja, hogy az „úttörőnyár” ne jelentsen újratöltést a mozgalmi évben, hanem összekösse a következő tanévvel.

Itt az üdüléseknél, nyaralásoknál kellene kissé erősíteni a mozgalmi jelleget. Kiemelkedő pontja, illetve záróakkordja augusztus 20. méltó megünnepelése, lehetőleg családi körben.

E szép és tartalmas program megvalósításához kérem az úttörővezető kartársak segítségét, a pajtásoktól pedig továbbra is sok jó ötletet és aktivitást várok. Végezetül pedig mindenkinek erőt és jó egészséget kívánok!

Fényi Endréné
csapatvezető

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNÁ ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: LÉVAI ATTILA

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

83 3849 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

Olyan személy jelentkezését várom, aki meghatározott pénzüssze- gért heti egy alkalommal levélfel- olvasásban és más ehhez hasonló- ban segítséget nyújtana egy vak asszonynak. Jelentkezni az alábbi címen lehet: Molnár Ferencné, Bu- dapest VI., Benczur utca 14. I. e. 1. sz.

*

Paukovits Ferenc sorstársunk ju- tányos áron német nyelvoktatást vállal. Érdeklődni lehet hétfőtől péntekig 7.20 és 16 óra között a 213-100-as telefonszámon.

*

60 éves nyugdíjas, gyengénlátó férfi, aki Budapest belterületén levő komfortos lakással rendelke- zik, keresi 50—55 év közötti sors- társnő ismeretségét. Leveleket „Tár- sat keresek” jelígre kér a szer- kesztőségbe.

Eladó 1 db B 100-as magneto- fon, szalagokkal; 1 db Diamant sztereó rádiómagnó; 1 db autó- magnetofon; 1 db Hygan V. típusú, 120 csatornás, 4 üzemmódú CB- rádió.

Érdeklődni lehet nap közben a 571-045-ös telefonon.

*

Sopronira cserélem debreceni, másfélszobás, távfűtéses, I. emeleti, erkélyes lakásomat OTP átvállalás- sal, lehet tanácsi is, megegyezéssel.

Érdeklődni lehet az alábbi cí- men: Fodor Imre, Debrecen, Jerikó u. 20. I/6. Tel.: 20-176

*

69 éves, budapesti lakással és nyugdíjjal rendelkező, de jelenleg is dolgozó vak sorstárs házasság céljából megismerkedne korban hozzá illő sorstársnővel, aki a ház- tartást is el tudná látni. Leveleket „Búza” jelígre a szerkesztőségbe kér.

40 éves, nemlátó, válófélben levő, jó anyagi körülmények között élő férfi keres korban hozzá illő, gyen- génlátó, budapesti vagy Pest kör- nyéki lakással rendelkező sorstárs- nőt házasság céljából. Leveleket „Harmonikus élet” jelígre kér a szerkesztőségbe.

*

KÖZLEMÉNY

Értesítjük tagtársainkat, hogy a budapesti és Pest megyei szervezet irodájában 9 kötetes, pontfrású német—magyar szótár kapható. Ára: 90 Ft.

Vidám sarok

A BEMUTATÁS PROBLÉMÁI

— Olyan szerencsétlen vagyok, akármilyen lányt viszek el hozzánk bemutatni, anyámnak egyik sem tetszik.

— Vigyél talán olyant, amelyik hasonlít anyádra!

— Próbáltam. De azt apám nem állhatta.

VÍGASZTALÁS

— Kisfiam! Ne törődj azokkal a csúnya emberekkel, akármit is mondanak! Lényeg az, hogy szeret- ted a te drága, jó édesanyukádat. Ugye, kicsi Ödipuszkám?

FIATAL HÁZASOK

— Mikor fogsz te olyan jól főz- ni, mint az anyám?

— Majd ha te is annyit keresel, mint az apád!

A VADNYŰL

A kisvendéglő előtt egy tábla áll, amelyen öles betűkkel hirdetik: „Ma kivételesen — vadnyűlsült van.”

Sereglenek erre a hírre a vendé- gek. Az egyik, míg a sültre vár, beszédbe elegyedik a vedéglős kis- lányával.

— És a vadnyulakat apukád lőt- te? — kérdezi tőle.

— Igen — mondja a kislány — mert nem fogták már meg az ege- reket úgy ellustultak.

ÚTBAIGAZÍTÁS

Tessék mondani! — kérdezi egy idősebb bácsi a hatalmas bérház kapualjában vele szembe jövő fia- talembert, miközben egy papírlap- ról nézi a címet. — Ebben a ház-

ban laknak a Madárék? Igen — válaszolja az — harmadik emelet három, Veréb Lajos.

AZ ANYA

— Én mindent megadok a gyer- mekemnek. A fiam kapott tőlem egy lakást, amikor megnősült, két kocsit, ebből egyik a feleségéé, bú- torokat, nyaralót és az ország leg- drágább ideggyógyaszát fizetem neki, hetente két órát beszélgethet vele — dicsekszik a presszóban barátnőjének egy erős akaratúnak látszó idősebb hölgy, aranyait rá- zogatva.

— Tényleg? És miről beszélget- nek annyit? — kérdezi szerényebb külsejű barátnője.

— Természetesen rólam!

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat
Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat
Barna Zoltán: Zenei rovat
Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat
Kuminka Györgyné: Úttörő rovat
Kiss Mihály: Kulturális rovat
Váradai Péterné: Női rovat
Dr. Jáksó László: Politikai rovat
Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
<i>Szemerédi István:</i>	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	1
	KULTURÁLIS ESEMÉNYEK SZÖVETSÉGÜNK	
	SZÉKHÁZÁBAN	2
<i>Dr. Bódi István:</i>	OLVASÓINK FIGYELMÉBE	2
<i>Csik Lajos:</i>	TUDÓSÍTÁS SOMOGY MEGYÉBŐL	3
<i>Rácz Sándor:</i>	CSONGRÁD MEGYEIEK KIRÁNDULÁSA	
	A DUNA-KANYARBA	3
	SZEGEDI MŰVÉSZEK ELŐADÁSA MAKÓN	3
<i>Dávid József:</i>	ÉVES BESZÁMOLÓT TARTOTTAK	3
<i>Machalek István:</i>	HOGY TALPRA ÁLLHATTAM	4
<i>Münz András:</i>	A KÖZPONT NEM FELEL	4
	A VILÁGON IS ELSŐK KÖZÖTT ÉPÜLT	6
	SZÉP ZOLTÁN VERSEI	7
	FELHÍVÁS ÍRÁS-OLVASÁS VERSENYRE	7
	150 ÉVES A „PERKINS” VAKOK ISKOLÁJA	7
	VÉGET ÉRT AZ ESZPERANTÓ VILÁGKONGRESSZUS	9
<i>Kiss János:</i>	BÁBELI ZÜRZAVAR? ...	12
<i>Dr. Gönczi Aladárné:</i>	MAGYARORSZÁG ORVOSTUDOMÁNYA	
	A HONFOGLALÁS UTÁN	13
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	NÉHÁNY GONDOLAT A FEHÉR BOT	
	HELYES HASZNÁLATÁRÓL	14
<i>Hubay Bertalan:</i>	A VAKVEZETŐ KUTYÁVAL KÖZLEKEDŐK	
	SZAKCSOPORTJÁNAK HIRADÓJA	14
<i>Bartha Zsuzsa:</i>	ÉRDEKESSEGEK A VAKVEZETŐ KUTYAKÉPZŐ	
	ISKOLA ÉLETÉBŐL	15
<i>Bacsik László:</i>	MAGNÓSOKNAK — MAGNÓRÓL	16
<i>Tálosi Ferenc:</i>	AZ INTERKOSMOS, A II. BUDAPEST KUPA VÉDŐJE	17
<i>Gubuznai Imre:</i>	ÚJ ISMERŐSÖK, BARÁTOK	18
<i>Ríthnovszky János:</i>	MEGY A HORGÁSZ VÁNDORÚTRA	19
<i>Dr. Schiff Ervin:</i>	TAKARÉKOSKODJUNK	21
	A TÁRSASJÁTÉK KEDVELŐINEK	21
<i>Csikós Zsuzsa:</i>	CSEHORSZÁGI LEVELEK 1.	22
	CSEHORSZÁGI LEVELEK 2.	24
	CSEHORSZÁGI LEVELEK 3.	26
<i>Fényi Endréné:</i>	BEKÜSZÖNTŐ AZ 1983/84-ES ÚTTÖRŐÉVRE	28
	VIDÁM SAROK	28

